

Ammattikorkeakoulujen tietotuotanto ja tuloksellisuusrahoitus

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2003:8

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä.

Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar.

Ammattikorkeakoulujen tietotuotanto ja tuloksellisuusrahoitus

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2003:8

Opetusministeriö • Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto • 2003

Undervisningsministeriet • Utbildnings- och forskningspolitiska avdelningen • 2003

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

Opetusministeriö
Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto
Ammattikorkeakouluyksikkö
Meritullinkatu 10, Helsinki
PL 29, 00023 Valtioneuvosto

<http://www.minedu.fi/julkaisut/index.html>
Yliopistopaino, Helsinki 2003

ISBN 952-442-192-5 (PDF 952-442-374-X)
ISSN 1458-8102

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2003:8

Kuvailulehti

Julkaisija

Opetusministeriö

Julkaisun päivämäärä

14.2.2003

Tekijä Ammattikorkeakoulujen tietotuotanto ja tuloksellisuusrahoitus -työryhmä Puheenjohtaja: Hannu Sirén, Opetusministeriö Sihteerit: Maija Innola ja Tarmo Mykkänen, Opetusministeriö	Julkaisun laji Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä	
	Toimeksiantaja Opetusministeriö	
	Toimielimen asettamispvm 24.9.2002	Dnro 47/043/2002

Julkaisun nimi (myös ruotsinkielinen)

Ammattikorkeakoulujen tietotuotanto ja tuloksellisuusrahoitus
(Dataproduktion och resultatbaserad finansiering beträffande yrkeshögskolorna)

Julkaisun osat

Muistio + liite

Tiivistelmä

Opetusministeriö asetti 24.9.2002 työryhmän, jonka tehtävänä oli laatia ehdotus ammattikorkeakoulujen tuloksellisuusrahoituksen kehittämiseksi ja yleisten kriteerien mittaamisen menetelmästä vuodesta 2004 lukien, AMKOTA-tietokannan tietosisällön kehittämiseksi sekä ammattikorkeakouluja koskevan tilasto- ja tietotuotannon kehittämiseksi ja järkiperaistamisesta.

Työryhmä selvitti työssään ammattikorkeakouluja koskevan tietotuotannon nykytilaa, ammattikorkeakoulujen ja koulutusjärjestelmän ohjauksen tietotarpeita tulevaisuudessa sekä AMKOTA-tietokannan kehittämistä tietopalvelun ja tiedonkeruun näkökulmasta. AMKOTA-tietokanta on koettu tarpeelliseksi työvälineeksi. Sitä käytetään laajasti ammattikorkeakoulujen toiminnan kehittämisessä, seurannassa ja ohjauksessa.

Opetusministeriö on vuodesta 1994 alkaen myöntänyt vuosittain ammattikorkeakouluille tuloksellisuuden perusteella ylimääräistä valtionavustusta. Tuloksellisuusrahoituksella on pyritty edistämään ammattikorkeakouluille asetettujen tavoitteiden saavuttamista sekä kannustamaan laadun, vaikuttavuuden ja tehokkuuden kehittämistä. Työryhmä katsoi, että ammattikorkeakoulujen toiminta tulisi olla mahdollisimman laaja-alaisesti palkitsemisen kohteena. Lähtökohdaksi otettiin hallituksen esityksessä ammattikorkeakoululaiksi määritellyt ammattikorkeakoulujen tehtävät.

Työryhmä ehdottaa, että ammattikorkeakoulujen tuloksellisuusrahoituksen yleisinä palkitsemiskriteereinä käytetään vuodesta 2004 lukien seuraavaa viittä asiakokonaisuutta:

- 1) opetuksen ja opetusmenetelmien kehittyminen
- 2) koulutuksen vetovoima ja opintojen kulku
- 3) työelämäyhteydet sekä tutkimus- ja kehittämistyö
- 4) aluevaikuttavuus
- 5) ammattikorkeakoulujen toiminta- ja uusiutumiskyky.

Asiakokonaisuudet 1–4 sisältävät useita mittoja, joilla mitataan kohteen tasoa, tasoa ja trendiä tai pelkästään trendiä. Kunkin kokonaisuuden perusteella palkitaan 2–3 ammattikorkeakoulua. Samasta asiakokonaisuudesta ammattikorkeakoulu voidaan palkita vain kahtena vuotena peräkkäin.

Tietopalvelua tulisi työryhmän mukaan kehittää siten, että se palvelisi mahdollisimman hyvin eri käyttäjäryhmiä. Työryhmä ehdottaa avoimen tietopalvelun kehittämistä siten, että se otettaisiin käyttöön asteittain vuodesta 2004 lähtien. Tavoitteena on myös, että tietopalvelu mahdollistaa tiedostojen muokkaamisen taulukoiksi ja graafisiksi kuvioiksi yleisesti käytössä olevilla taulukko- ja tietokantaohjelmissa.

Tietojen moninkertaisen keräämisen vähentämiseksi työryhmä esittää, että opetusministeriön, Tilastokeskuksen ja ammattikorkeakoulujen edustajista koottu työryhmä selvittää, kuinka tiedonkeruun ajankohdat sovitetaan ammattikorkeakoulujen ja muiden tiedontarvitsijoiden kesken. Samalla selvitetään, miten tietojen valmistusajankohdasta voitaisiin aikaistaa. Tavoitteena on, että ammattikorkeakouluja koskevat tiedot vuodelta 2005 kerätään vain Tilastokeskukseen ja siirretään siltä muihin järjestelmiin. Työryhmän muistio sisältää myös ehdotuksia nykyisen tiedonkeruun tietosisältöjen parantamiseksi ja AMKOTA:n tietosisällön kehittämiseksi.

Avainsanat (asiasanat)

ammattikorkeakoulu, AMKOTA-tietokanta, tietotuotanto, tuloksellisuusrahoitus

Muut tiedot

Sarjan nimi ja numero Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2003:8		ISSN 1458-8102	ISBN 952-442-192-5 (PDF 952-442-374-X)
Kokonaissivumäärä 50 + liitteet	Kieli suomi	Hinta	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja Yliopistopaino		Kustantaja Opetusministeriö	

Presentationsblad

Utgivare

Undervisningsministeriet

Utgivningsdatum

14.2.2003

Författare (uppgifter om organet: organets namn, ordförande, sekreterare) Arbetsgruppen för dataproduktion och resultatbaserad finansiering beträffande yrkeshögskolorna Ordförande: Hannu Sirén, undervisningsministeriet Sekreterare: Maija Innola och Tarmo Mykkänen, undervisningsministeriet	Typ av publikation Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar		
	Uppdragsgivare Undervisningsministeriet		
	Datum för tillsättandet av organet 24.9.2002	Dnr 47/043/2002	
Publikation (även den finska titeln) Dataproduktion och resultatbaserad finansiering beträffande yrkeshögskolorna (Ammattikorkeakoulujen tietotuotanto ja tuloksellisuusrahoitus)			
Publikationens delar promemoria + bilaga			
Sammandrag Undervisningsministeriet tillsatte 24.9.2002 en arbetsgrupp med uppgiften att utarbeta ett förslag om hur yrkeshögskolornas resultatbaserade finansiering kunde utvecklas och om metoder att mäta de allmänna belöningskriterierna med start 2004, om hur datainnehållet i databasen AMKOTA kunde utvecklas och om hur produktionen av statistik och data om yrkeshögskolorna kunde utvecklas och rationaliseras. Arbetsgruppen utredde nuläget i produktionen av yrkeshögskoledata, det framtida databehovet för styrningen av yrkeshögskolorna och utbildningssystemet samt utvecklandet av AMKOTA i informationsservice- och datainsamlingsperspektiv. AMKOTA har setts som ett nödvändigt arbetsredskap. Databasen används i stor utsträckning vid utvecklingen, uppföljningen och styrningen av yrkeshögskolornas verksamhet. Sedan 1994 har undervisningsministeriet årligen beviljat yrkeshögskolorna extra statsunderstöd utifrån deras resultat. Avsikten med den resultatbaserade finansieringen har varit att främja möjligheterna att nå de mål som satts för yrkeshögskolorna och att uppmuntra utveckling av kvalitet, verkningsfullhet och effektivitet. Arbetsgruppen ansåg att yrkeshögskolornas verksamhet i så bred bemärkelse som möjligt bör vara föremål för belöning. Till utgångspunkt togs yrkeshögskolans uppgift så som den definieras i regeringens proposition med förslag till yrkeshögskolelag. Arbetsgruppen föreslår fem allmänna kriterier för belöning av yrkeshögskolorna med resultatbaserad finansiering från 2004: <ol style="list-style-type: none">1) utvecklingen av undervisning och undervisningsmetoder,2) utbildningens attraktivitet och studiegången,3) arbetslivskontakter och forsknings- och utvecklingsarbete,4) regional verkan och5) yrkeshögskolans kapacitet samt förmåga att förnya sig. Resultatkriterierna 1–4 mäter på flera sätt nivån, nivån och trenden eller enbart trenden. Årligen belönas 2–3 yrkeshögskolor utifrån respektive kriteriehelhet. Samma kriterium kan utgöra grund för belöning av samma yrkeshögskola bara två år i rad. Informationstjänsten borde enligt arbetsgruppen utvecklas så att den så bra som möjligt betjänar olika användargrupper. Arbetsgruppen föreslår att en öppen informationstjänst utvecklas så, att den tas i bruk stegvis från år 2004. Målet är även att informationstjänsten gör det möjligt att bearbeta datafiler till tabeller och grafiska figurer med hjälp av allmänt förekommande tabell- och databasprogram. För att minska flerdubbel datainsamling föreslår arbetsgruppen att en arbetsgrupp med företrädare för undervisningsministeriet, Statistikcentralen och yrkeshögskolorna utreder hur datainsamlingstidpunkterna bör samordnas mellan yrkeshögskolorna och andra som behöver informationen. Samtidigt utreds hur informationen kunde fås klar tidigare än nu. Målet är att uppgifterna om yrkeshögskolorna för 2005 samlas in bara i Statistikcentralen och därifrån överförs till andra system. Promemorian innehåller även förslag till bättre uppgiftsinnehåll i datainsamlingen och utveckling av datainnehållet i AMKOTA.			
Nyckelord yrkeshögskola, databasen AMKOTA, dataproduktion, resultatbaserad finansiering			
Övriga uppgifter			
Seriens namn och nummer Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2003:8		ISSN 1458-8102	
		ISBN 952-442-192-5 (PDF 952-442-374-X)	
Sidoantal 50 + bilagor	Språk finska	Pris	Sekretessgrad offentlig
Distribution Universitetstrycket		Förlag Undervisningsministeriet	

Description

Publisher
Ministry of Education

Date of publication
14.2.2003

Authors (If a committee: name, chair, secretary) Committee on the data production and performance-based funding of the polytechnics Chair: Hannu Sirén, Ministry of Education Secretary: Maija Innola and Tarmo Mykkänen, Ministry of Education	Type of publication Reports of the Ministry of Education, Finland	
	Contracted by Ministry of Education	
	Committee appointed on 24.9.2002	Dno 47/043/2002

Name of publication
Data production and performance-based funding of the polytechnics

Parts
Report + appendices

Abstract

On 24 September 2002 the Ministry of Education appointed a committee to propose measures for developing performance-based polytechnic financing and devising measurement methods for general criteria from 2004 onwards, for developing the content of the AMKOTA database and for developing and streamlining the production of polytechnic statistics and data.

The committee assessed the present state of data production, forecast future needs for information in the steering of the education system, and outlined the development of the AMKOTA database in terms of information management and data collection. AMKOTA was seen as an important tool and is widely used in polytechnic development, monitoring and steering.

Since 1994 the Ministry of Education has granted extra funding to polytechnics based on performance. The performance-based funding is intended as an incentive for achieving set aims and enhancing quality, impact and performance. The committee saw that polytechnics should be rewarded for performance as comprehensively as possible. The point of departure was the mission determined in the Polytechnics Bill submitted by the Government to Parliament.

The committee proposes that the following five considerations be used as criteria for rewarding polytechnics for performance from 2004 onwards:

- 1) development of teaching and teaching methods;
- 2) the attractiveness of the education provision and advancement in studies;
- 3) polytechnic-industry relations and R&D;
- 4) regional impact; and
- 5) capacity for development and renewal.

Points 1–4 involve a number of benchmarks for measuring the level, level and trend or only trend. Two to three polytechnics are rewarded in each of the five categories. A polytechnic can be rewarded for performance in the same category only for two years in a row.

According to the committee, information management should be developed to serve different user groups in the best possible way. It proposes an open information service to be gradually adopted from 2004 onwards. Another aim is to enable statistics to be converted into tables and graphics by means of commonly used spreadsheet and database software.

With a view to reducing overlapping data compilation, the committee proposes that a taskforce representing the Ministry of Education, Statistics Finland and polytechnics be set up to explore ways and means of coordinating the compilation dates to suit polytechnics and other data users and of advancing the date on which data should be ready. The aim is that from 2005 onwards polytechnic data will be compiled only by Statistics Finland and then transferred to other systems. The committee report also puts forward proposals for improving the content of data and developing AMKOTA content.

Other information

Name and number of series Reports of the Ministry of Education, Finland 2003:8		ISSN 1458-8102	ISBN 952-442-192-5 (PDF 952-442-374-X)
Number of pages 50 + appendices	Language Finnish	Price	Degree of confidentiality public
Distributed by Helsinki University Press		Published by Ministry of Education	

Sisältö

1	Johdanto	10
2	Nykytilan kuvaus	11
	2.1 Taustaa	11
	2.2 Ammattikorkeakouluja koskeva tietotuotanto	12
	2.3 Käytössä olevat luokitukset	17
3	Ammattikorkeakoulujen ja koulutusjärjestelmän ohjauksen tietotarpeet	18
4	Tietojärjestelmien yhteensopivuus ja sen kehittäminen	22
	4.1 Tiedonsaannin ajankohtaisuus ja tilastotuotannon aikataulut	22
	4.2 Järjestelmien yhteensopivuus	23
5	AMKOTA:n kehittämistarpeet	24
	5.1 Tietopalvelun kehittäminen	24
	5.2 Nykyisen tiedonkeruun tietosisältöjen parantaminen	24
	5.3 Muu AMKOTA-tietokannan kehittäminen	25
6	Ammattikorkeakoulujen tuloksellisuusrahoitus	27
	6.1 Vuoden 2003 loppuun käytössä olevat tuloksellisuuden mittarit	27
	6.2 Lähtökohdat tuloksellisuusrahoituksen kehittämiseksi	28
	6.3 Tuloksellisuuden palkitsemisperusteet	29
	6.4 Tuloksellisuusmitat ja -mittarit	30
	6.4.1 Opetuksen ja opetusmenetelmien kehittyminen	30
	6.4.2 Koulutuksen vetovoima ja opintojen kulku	33
	6.4.3 Työelämäyhteydet sekä tutkimus- ja kehitystyö	36
	6.4.4 Aluevaikuttavuus	37
	6.4.5 Arvio ammattikorkeakoulun toiminta- ja uusiutumiskyvystä	39
	6.5 Eriävät mielipiteet	39
	6.6 Ammattikorkeakoulujen lausunnot	41
7	Työryhmän ehdotukset	42
	7.1 Tiedonkeruun ja tietotuotannon kehittäminen	42
	7.1.1 Tiedonsaannin ajankohtaisuus ja tilastotuotannon aikataulut	42
	7.1.2 Tietopalvelun kehittäminen	43
	7.1.3 Nykyisen tiedonkeruun tietosisältöjen parantaminen	43
	7.1.4 AMKOTA:n tietosisällön kehittäminen	44
	7.2 Tuloksellisuusrahoituksen kehittämistarpeet	46
	7.2.1 Opetuksen ja opetusmenetelmien kehittyminen	46
	7.2.2 Koulutuksen vetovoima ja opintojen kulku	47
	7.2.3 Aluevaikuttavuus	48
	7.2.4 Arvio ammattikorkeakoulun toiminta- ja uusiutumiskyvystä	48
	7.2.5 Tuloksellisuusrahoituksen AMKOTA:n aiheuttamat kehittämistarpeet	48
	7.2.6 Tuloksellisuuden mittarit vuodesta 2004 lähtien	49
	7.3 Tietotuotannon ja tuloksellisuusrahoituksen jatkokehittäminen	50

LIITTEET

<u>Tuloksellisuusrahoitukseen liittyvät liitteet</u>	51
1 Laskentakaavoja luvun 6 mitoille	51
2 Korkeakoulualueet	58
<u>Muut liitteet</u>	
3 AMKOTA:n tietosisältökuvaus	59
4 Tilastokeskuksesta AMKOTA:n tulevan tiedonkeruun tietosisältökuvaus	62
5 AMKYH:n ja AMKOREK:n tietosisältökuvaukset	65
6 CIMO:n ammattikorkeakoulujen kansainvälisestä henkilövaihdosta keräämien tietojen tietosisältökuvaus	66
7 Muistiossa esiintyvät lyhenteet	67

Opetusministeriölle

Opetusministeriö asetti 24.9.2002 työryhmän, jonka tehtävänä oli

- 1) laatia ehdotus ammattikorkeakoulujen tuloksellisuusrahoituksen kehittamisestä ja yleisten kriteerien mittaamismenetelmistä vuodesta 2004 lukien pitäen lähtökohtana koulutuksen laadun ja tason sekä tuloksellisuuden parantamista.
- 2) tehdä ehdotus AMKOTA-tietokannan tietosisällön kehittamisestä
- 3) tehdä ehdotus ammattikorkeakouluja koskevan tilasto- ja tietotuotannon kehittamisestä ja järkiperaistamisesta.

Työryhmän puheenjohtajaksi opetusministeriö kutsui opetusneuvos Hannu Sirénin opetusministeriöstä ja jäseniksi työryhmään laatupäällikkö Seppo Huhmarniemen Rovaniemen ammattikorkeakoulusta, erityisasiantuntija Airi Jaron OAJ:sta, rehtori Kari Juntusen Kajaanin ammattikorkeakoulusta, talousjohtaja Pekka Jääskön Jyväskylän ammattikorkeakoulusta, erityisasiantuntija Susanna Kivelän Suomen Kuntaliitosta, johtavan suunnittelijan Eero Kokon Helsingin ammattikorkeakoulusta, erikoissuunnittelija Kari Korhosen, suunnittelija Juho Korven ja erikoissuunnittelija Tuulikki Kosken opetusministeriöstä, koulutuspoliittisen sihteerin Hanna Myllyksen SAMOK:sta, yliaktuaari Miikka Paajavuoren Tilastokeskuksesta, rehtori Anneli Pirttilän Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulusta, kehittämisspäällikkö Hannele Salmisen, ylitarkastaja Maija Innolan ja suunnittelija Tarmo Mykkäsen opetusministeriöstä. Innola ja Mykkänen toimivat myös työryhmän sihteereinä.

Työryhmän tuli saada ehdotuksensa vuodesta 2004 käyttöön otettavista mittaamismenetelmistä valmiiksi marraskuun 2002 loppuun mennessä ja koko työnsä valmiiksi 31.1.2003 mennessä. Työryhmä jätti opetusministeriölle ehdotuksen vuodesta 2004 käyttöön otettavista tuloksellisuusrahoituksen mittaamismenetelmistä 29.11.2002. Ammattikorkeakouluilta pyydettiin lausunnot tästä ehdotuksesta. Ammattikorkeakoulujen lausunnot käsiteltiin työryhmässä.

Saatuun työnsä valmiiksi ammattikorkeakoulujen tietotuotanto ja tuloksellisuusrahoitus -työryhmä luovuttaa muistionsa opetusministeriölle.

Helsingissä 14 päivänä helmikuuta 2003

Hannu Sirén

Seppo Huhmarniemi

Airi Jaro

Kari Juntunen

Pekka Jääskö

Susanna Kivelä

Eero Kokko

Kari Korhonen

Juho Korpi

Tuulikki Koski

Hanna Myllys

Miikka Paajavuori

Anneli Pirttilä

Hannele Salminen

Maija Innola

Tarmo Mykkänen

1 Johdanto

AMKOTA-tietokanta on suunniteltu ammattikorkeakoulujen, opetusministeriön ja sidosryhmien käyttöön tuottamaan keskeiset ammattikorkeakoulujen toimintaa kuvaavat tiedot. AMKOTA-tietokannan kehittäminen on tapahtunut vaiheittain ammattikorkeakoulujärjestelmän vakiintuessa. Edellisen kerran tietokannan kehittämistä pohdittiin opetusministeriön asettamassa AMKOTA 2000 -työryhmässä (OPM:n työryhmän muistioita 29:1999). Työryhmä laati ehdotuksen, jonka pohjalta AMKOTA:n tietosisältöä kehitettiin lisäämällä uusia tilastoitavia kohteita liittyen esimerkiksi virtuaaliopetukseen ja opinnäytetöihin. Työryhmä vastasi myös käsitteiden määrittelystä sekä linjasi eri tilastointi- ja tietojärjestelmien tiedonkeruun yhteensovittamista.

Opetusministeriö on vuodesta 1994 myöntänyt vuosittain ammattikorkeakouluille tuloksellisuuden perusteella ylimääräistä valtionavustusta. Ammattikorkeakoulujen tuloksellisuusrahoitukselle luotiin suuntaviivat vuonna 1998 (OPM:n työryhmien muistioita 5:1998). Suuntaviivojen pohjalta linjattiin seuraavana vuonna ammattikorkeakoulujen tuloksellisuusrahoituksen mittaamismenetelmiä (OPM:n työryhmien muistioita 16:1999). Tuloksellisuusrahoituksella on pyritty edistämään ammattikorkeakouluille asetettujen tavoitteiden saavuttamista sekä kannustamaan laadun, vaikuttavuuden ja tehokkuuden kehittämistä. Edellisten tuloksellisuusrahoitusta pohtineitten työryhmien tehtävänä oli luoda tuloksellisuusrahoituksen perusteet, joita voitaisiin käyttää vuoden 2004 loppuun saakka.

AMKOTA-tietokanta on tarpeellinen työväline. Sen tietoja käytetään laajasti ammattikorkeakoulujen toiminnan kehittämisessä, seurannassa, arvioinnissa ja ohjauksessa. Erityisesti tietopalvelua tulisi kehittää siten, että se palvelisi mahdollisimman hyvin eri käyttäjäryhmiä. Myös tilasto- ja tietotuotannon järkiperaistaminen sekä AMKOTA-tietokannan tietosisällön edelleen kehittäminen ovat keskeisiä kysymyksiä tällä hetkellä. Ammattikorkeakoulujen tehtävät on määritelty entistä selkeämmin hallituksen esityksessä uudeksi ammattikorkeakoululaiksi. Tuloksellisuusrahoituksen osalta ammattikorkeakoulujen toiminta tulisi olla mahdollisimman laaja-alaisesti palkitseminen kohteena.

Työryhmä on työssään selvittänyt ammattikorkeakouluja koskevan tietotuotannon nykytilaa, ammattikorkeakoulujen ja koulutusjärjestelmän ohjauksen tietotarpeita tulevaisuudessa, tietojärjestelmien yhteensopivuutta ja sen kehittämistä, AMKOTA:n kehittämistä tietopalvelun ja tiedonkeruun parantamisen näkökulmasta sekä ammattikorkeakoulujen tuloksellisuusrahoitusta. Työryhmän tekemät ehdotukset AMKOTA:n kehittämiseksi ja ammattikorkeakoulujen tuloksellisuusrahoitukseksi on koottu lukuun seitsemän.

2 Nykytilan kuvaus

2.1 Taustaa

Opetusministeriö vastaa hallinnonalansa tietohallinnon ja tietojärjestelmien yhteensovittamisesta ja strategisista linjauksista. Ministeriön alaiset virastot ja laitokset vastaavat oman virastonsa tietohallinnosta sekä tietohallintotyöhön liittyvien hankkeiden ylläpidosta.

Tilastokeskus tuottaa opetusministeriön hallinnonalalle sopimuksiin perustuen aineistoja, julkaisuja ja tilastoja, joita opetusministeriö käyttää oman toimintansa suunnitteluun ja arviointiin. Tilastojen ja tiedonkeruiden kehittäminen erityisesti opetushallinnon puolella tehdään pääosin Tilastokeskuksen, opetusministeriön ja Opetushallituksen välisenä yhteistyönä.

Tasapainoisen aluekehityksen edistäminen luo paineita alueellisesti tarkempien tietojen ja indikaattorien kehittämiseen ja tuottamiseen. Lisäksi globalisoituminen sekä kansainvälisen integraation synnyttämät tietotarpeet edellyttävät yhä parempaa kansallisten tietojen kansainvälistä vertailukelpoisuutta.

Koulutus- ja tiedepolitiikan kannalta merkittävimmät tilasto- ja tiedontuottajat voidaan jakaa neljään eri päätoimijaan, Tilastokeskukseen, opetusministeriöön, Opetushallitukseen sekä muihin tiedontuottajiin. Yleisesti tilasto- ja tietotuotannon tavoitteina pidetään vertailukelpoisen tiedon tuottamista, käytettävyyden parantamista, tietojärjestelmien kehittämistä sekä päällekkäisen tiedonkeruun välttämistä.

Seuraavassa luvussa kuvataan lyhyesti ammattikorkeakouluja koskevaa tietotuotantoa. Tiedonkeruun yksityiskohtaiset tietosisältökuvaukset ovat tämän muistion liitteinä 3-6.

2.2 Ammattikorkeakouluja koskeva tietotuotanto

Opetusministeriö

Opetusministeriön keräämää tietoa löytyy osoitteesta www.minedu.fi.

Ammattikorkeakoulutietokanta (AMKOTA)

AMKOTA, ammattikorkeakoulujen seurannan ja arvioinnin tietokanta, on opetusministeriön ylläpitämä ammattikorkeakoulujen toimintaa kuvaava päätös- ja tilastotietokanta, joka sisältää ammattikorkeakouluittaisia ja koulutusaloittaisia tietoja. Tietokanta palvelee päätöksentekijöitä ja sidosryhmiä tuottamalla keskeiset ammattikorkeakoulujen toimintaa kuvaavat määrälliset tiedot. Tietokannan tietoja käytetään ammattikorkeakoulujen toiminnan kehittämisessä, seurannassa, arvioinnissa ja ohjauksessa.

AMKOTA:n kehittämisessä on noudatettu ns. yhden luukun periaatetta; yhdellä käyttäjätunnuksella on käytettävissä monta tietokantaa. AMKOTA on yhteinen käyttöliittymä ammattikorkeakoulujen tilastotietojen, koulutusoppaan (AMKOPAS) ja opiskelupaikanvastaanottojärjestelmän (AMKOREK) ylläpitoon ja käyttöön. Yhteishakujärjestelmän siirtymässä ammattikorkeakoulujen tehtäväksi myös AMKYH-järjestelmän käyttö tulee tapahtumaan AMKOTA:n kautta.

Tiedot toimiluvista, koulutusohjelmanpäätöksistä ja ammattikorkeakoulujen esityksistä

Toimilupapäätös

AMKOTA-tietokantaan tallennetaan opetusministeriössä valtioneuvoston päätöksen tiedot ammattikorkeakoulujen toimiluvista. Toimilupatiedot ovat pohjana, kun opetusministeriö hyväksyy ammattikorkeakouluissa tarjottavan koulutuksen koulutusohjelmaesitykset.

Koulutusohjelmaesitykset

Koulutusohjelmanpäätökset ovat toistaiseksi voimassa olevia päätöksiä.

Ammattikorkeakoulu voi tehdä tammikuussa koulutusohjelmaesityksiä seuraavalle vuodelle niille koulutusaloille, jotka ovat toimiluvassa. Esitykset tehdään AMKOTA:n kautta.

Aloituspaikkaesitykset

Ammattikorkeakoulut tekevät tammikuussa tavoitesopimusneuvotteluihin liittyen seuraavana vuonna alkavaa koulutusta koskevat aloituspaikkaesitykset. Esitykset tehdään AMKOTA:n kautta. Ammattikorkeakoulu voi esittää ja päättää koulutuksen järjestämistä (aloituspaikkaesitykset) vain niillä paikkakunnilla (kunnissa), jotka on määritelty koulutuksen sijaintipaikoiksi toimilupapäätöksessä.

Koulutusohjelmanpäätökset ja aloituspaikat

Toukokuussa opetusministeriön tekemät koulutusohjelmanpäätökset tuotetaan ammattikorkeakoulujen esitysten pohjalta AMKOTA-tietokannasta. Ammattikorkeakoulu tallentaa aloituspaikat koulutusohjelmanpäätöksen mukaisille koulutusohjelmille

Sekä koulutusohjelmapäätös- että aloituspaikkatiedot siirtyvät AMKOPAS sovellukseen käytettäväksi koulutusoppaiden ja yhteishaun pohjatietona. AMKOTA ja AMKOPAS järjestelmien välille on tehty tarkistuksia niin, että ammattikorkeakoulu ei voi päivittää koulutusoppaisiin muita kuin opetusministeriön päätöksen mukaisia koulutusohjelmia. Aloituspaiikkojen osalta tarkistus on tehty niin, että opastietoihin ei voi laittaa aloituspaikkoja enempää kuin mitä AMKOTA:ssa on määritelty. Yhteishaussa ammattikorkeakoulu voi käyttää valinnan aloituspaikkoina AMKOTA:n aloituspaikoista poikkeavaa määrää.

Hanke-esitykset

Ammattikorkeakoulu ja opetusministeriö sopivat tavoitesopimusneuvottelujen yhteydessä hankerahoituksesta. Esitykset hankkeiksi tehdään AMKOTA-järjestelmän kautta. Järjestelmään on tehty lomake, johon on määritelty käytettävät hankekorit, prioriteetit, hankkeiden lukumäärät, perustelujen nimet sekä kustannus- ja rahoitustietojen nimikkeet. Hankeesityksistä tehdään yhteenvetoja hankekoreittain, prioriteeteittain ja ammattikorkeakouluittain.

Tilastotiedot

Opetusministeriö kokoaa AMKOTA-tietokantaan tietoa Tilastokeskuksen keräämistä tiedoista. Näitä tietoja täydennetään erikseen tavoite- ja tulosohtausprosessin tarpeisiin kerättävillä ammattikorkeakoulu- tai koulutusohjelmakohtaisilla, suoraan AMKOTA:n päivitettävillä (esimerkiksi opettajia ja opetusta koskevillä) tiedoilla. Ammattikorkeakouluja koskeva tilastotuotanto käsittää Tilastokeskuksen henkilöperhijaiset opiskelija- ja tutkintotiedot sekä aikuiskoulutuksen koulutustyyppittaiset tilastot opetustunneista ja osallistujien määristä. Tilastokeskus tuottaa tilastot tutkinnon jälkeisestä työhön ja koulutukseen sijoittumisesta yhdistämällä eri rekistereiden tietoja. Myös ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehittämistyön tiedot kerää Tilastokeskus.

OPM:n koulutus- ja tiedepolitiikan osaston ja Tilastokeskuksen väliseen tietopalvelusopimukseen sisältyy ammattikorkeakoulukoulutusta koskevien tilastojen tuottaminen vuosittain. Opetusministeriö on rahoittanut ammattikorkeakouluja koskevien tilastojen kehittämistä. Kehittämisvaiheen jälkeen tilastointi on siirtynyt normaaliin tilastointiin. Tilastokeskus vastaa tietojenkeruun ja -käsittelyn kustannuksista ja opetusministeriö ostaa tietoja tiedostoina ja muokattuina taulukoina.

Koulutukseen hakeutumisesta, opiskelijavalinnasta ja opiskelupaikan vastaanottamisesta saadaan tilastoja opetushallituksen ylläpitämistä rekistereistä. Kansainvälisestä opiskelija- ja opettajaliikkuvuudesta tilastot syntyvät CIMO:n, Kansainvälisen henkilövaihdon keskuksen, tietotuotannosta.

OPALA, opiskelijapalautejärjestelmä

OPALA on ammattikorkeakoulujen ja opetusministeriön yhteinen ja yhtenäinen opiskelijapalautteen koontijärjestelmä. OPALA -kyselyjärjestelmän avulla kootaan ajantasaista tietoa ammattikorkeakouluista valmistuvien opiskelijoiden työllistymisestä sekä siitä, miten koulutus ja harjoittelu on opiskelijoiden mielestä onnistunut. Opetusministeriö hyödyntää opiskelijapalautetta koulutuksen arvioinnissa, ammattikorkeakoulujen ja koulutusalojen välisessä vertailussa ja koulutuksen suunnittelussa. Ammattikorkeakoulut käyttävä palautetta eri koulutusalojen ja tutkintojen koulutuksen ja harjoittelun kehittämisessä. Palautetta käytetään myös vertailussa muiden ammattikorkeakoulujen opiskelijapalautteen.

OPALA:n opiskelijoille suunnatun opetusministeriön valtakunnallisen lähtökyselyn kysymyksiä voidaan tarkastella seuraavien taustamuuttujilla :koulutusala, tutkinto, koulutusohjelma, ikäryhmä, sukupuoli, pohjakoulutus, opintoja edeltänyt työkokemuksen määrä ja tilanne ennen koulutuksen alkua. Ammattikorkeakoulukohtaiset koulutusala, tutkinto ja koulutusohjelmatiedot siirretään järjestelmään AMKOTA:sta.

OPALA:n kysymykset on laadittu yhteistyössä ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto ARENE:n kanssa. Opiskelija vastaa seuraaviin kysymyksiin:

- Ammattikorkeakoulu on eri tavoin tukenut työelämäyhteyksieni kehittymistä ja tarvittaessa auttanut työpaikan hankkimisessa
- Tilanteeni työmarkkinoilla koulutuksen päättyessä
- Valmistumiseni jälkeinen työ on luonteeltaan
- Valmistumisen jälkeinen työpaikka sijaitsee
- Valmistumiseni jälkeisessä työssä voin hyödyntää ammattikorkeakoulussa oppimaani
- Työharjoittelun aikana saamani ohjaus on ollut riittävää
- Työtehtäväni harjoittelun aikana ovat tukeneet oppimista
- Harjoittelupaikan sijainti ja opintoviikot.

Tilastokeskus

Tilastokeskuksen keräämää tietoa löytyy osoitteesta www.tilastokeskus.fi.

Tilastokeskuksen tilasto- ja tietotuotannolla tarkoitetaan Tilastokeskuksen omaan tiedonkeruuseen ja muun kuin opetushallinnon rekistereihin pohjautuvia koulustilastoaineistoja, koulutusalan tutkimuksia, koulustilastojen ylläpitämiä luokituksia ja julkaisuja. Tiedonkeruussa syntyneet tiedot ovat käytettävissä noin vuoden viiveellä.

Ammattikorkeakouluaineistot

Ammattikorkeakoulujen opiskelija- ja tutkintoaineistot kattavat ammattikorkeakoulututkinnot ja ammattikorkeakoulujen jatkotutkinnot. Aineistot ovat henkilö pohjaisia. Opiskelija-aineisto sisältää tietoja koulutuksesta ja 20.9. tilanteen mukaisista opiskelijoista ja tutkintoaineisto koulutuksesta ja tutkinnon suorittaneista. Tiedot kerätään suoraan 30 ammattikorkeakoulusta.

Oppilaitosten aikuiskoulutusaineistot

Oppilaitosten aikuiskoulutusaineisto kattaa tiedot yleissivistävien ja ammatillisten oppilaitosten sekä ammattikorkeakoulujen aikuiskoulutuksesta. Aineisto on oppilaitoksittainen ja kuvaa koko kalenterivuotta. Aineisto sisältää koulutustyyppittäisiä tietoja koulutusten, osallistumistapausten ja annettujen opetustuntien määristä sekä koulutuksen sisällöstä. Tiedot kerätään suoraan oppilaitoksista. Kesäyliopistojen aikuiskoulutusaineisto pohjautuu Suomen kesäyliopistot r.y.:n keräämään aineistoon. Työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen suorittaneet –aineisto pohjautuu henkilö pohjaiseen työministeriön työnhakijarekisteriin.

Opettajat ja muu henkilökunta -aineisto

Opettajia ja muuta henkilökuntaa koskevat tilastot laaditaan Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston yhteydessä perustuen työssäkäynti- ja palkkatilastosta muodostettuun henkilö-pohjaiseen rekisteriaineistoon. Aineistosta saadaan tietoja mm. opettajien ikärakenteesta, suoritetuista tutkinnoista ja työsuhteen luonteesta.

Opettajankoulutusta järjestäviltä ammattikorkeakouluilta on vuonna 2002 kerätty ta-
kautuvasti tiedot niistä henkilöistä, jotka ovat suorittaneet ammatillisen opettajankoulutuk-
sen pedagogiset opinnot. Tiedot viedään tutkintorekisteriin ja liitetään henkilön tutkintotie-
toihin.

Tutkintorekisteri ja väestön koulutus rakenne -tilasto

Väestön koulutusrakennetta kuvaavat tiedot perustuvat Tilastokeskuksen tutkintorekiste-
riin ja väestöä koskevien tietojen osalta Väestörekisterikeskuksen ylläpitämän väestön
keskusrekisterin tietoihin. Tutkintorekisteriä päivitetään vuosittain lukioissa, ammatillisis-
sa oppilaitoksissa, ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa tutkinnon suorittaneiden tie-
doilla, eri lähteistä saaduilla suomalaisten ulkomailla suorittamilla tutkinnoilla ja Suomeen
muuttaneiden ulkomaalaisten tutkintotiedoilla sekä Väestörekisterikeskuksen väestönmuu-
tostiedoilla. Yhdellä henkilöllä voi olla useita tutkintoja. Väestön koulutus rakenne –
tilastoon poimitaan kultakin henkilöltä koulutusasteeltaan korkein tai viimeksi suoritettu
tutkinto.

Tutkimus- ja kehittämistoimintaa koskevat tilastot

Ammattikorkeakoulujen yliopistojen tutkimus- ja kehittämistoiminnan tiedot perustuvat
Tilastokeskuksen oppilaitoksilta keräämiin tietoihin. Ammattikorkeakouluilta tietoja on
kerätty vuodesta 2000 alkaen.

Henkilöpohjaisia aineistoja yhdistelemällä tuotettuja tilastoja

Koulutukseen hakeutumista ja pääsyä, opiskelijoiden työssäkäyntiä, opintojen kulkua pe-
rusasteen jälkeen, keskeyttämistä, sijoittumisesta työhön ja jatko-opintoihin kuvaavat tilas-
tot tuotetaan käyttäen hyväksi henkilö-pohjaisia aineistoja.

Opetushallitus

Opetushallituksen keräämää tietoa löytyy osoitteesta www.oph.fi.

Ammattikorkeakoulujen koulutusopasjärjestelmä (AMKOPAS)

Ammattikorkeakoulujen koulutusopasjärjestelmässä on ajantasaiset tiedot ammattikorkea-
koulujen koulutustarjonnasta käsittäen sekä nuoriso että aikuiskoulutuksen. Koulutustar-
jontatiedot pohjautuvat AMKOTA-tietokannan tietoihin ja ammattikorkeakouluilta koulu-
tusoppaita varten kerättyihin tietoihin.

Ammattikorkeakoulujen yhteishakujärjestelmä (AMKYH)

Ammattikorkeakoulujen opiskelijavalintaa varten on käytössä ammattikorkeakoulujen yhteishakujärjestelmä (AMKYH), jonka ylläpidosta vastaavat Opetushallitus ja ammattikorkeakoulut. Järjestelmä tuottaa ammattikorkeakouluille opiskelijavalinnassa tarvittavat tiedot mm. koulutustarjonnasta, hakijoista, heidän hakutoiveistaan sekä opiskelijavalinnoista. Järjestelmään kuuluvan alarekisterin, hakija- ja opiskelupaikkarekisterin (AMKOREK) avulla seurataan yhden korkeakoulututkintoon johtavan opiskelupaikan periaatteen toteutumista yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa.

Ammattikorkeakoulujen hakija- ja opiskelupaikkajärjestelmä (AMKOREK)

Järjestelmän avulla toteutetaan ja seurataan lukuvuonna 1999-2000 voimaan tulleen yhden korkeakoulututkintoon johtavan opiskelupaikan säännöksen toteutumista. Toteutumista ja sen seuranta varten AMKOREK-järjestelmän ja yliopistojen hakija- ja opinto-oikeusjärjestelmän (HAREK) välille on luotu tekninen liittymä. Järjestelmää ylläpitävät Opetushallitus ja ammattikorkeakoulut.

Valtionosuusjärjestelmä (VALOS)

Opetusministeriön vastuulla on Opetushallituksen ylläpitämä valtionosuustietojärjestelmä, jota käytetään valtionosuusjärjestelmän mukaisten rahoituspäätösten valmisteluun, maksamiseen, opetus- ja kulttuuritoimen kustannusten seurantaan, taloudellisuuden arviointiin sekä rahoitusjärjestelmien edelleen kehittämiseen. Järjestelmä kattaa valtion, kunnallisen ja yksityisen koulutoimen sekä kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen opetusministeriön hallinnonalalle kuuluvat tehtäväkokonaisuudet.

Kansainvälisen henkilövaihdon keskus, CIMO

CIMO:n keräämää tietoa löytyy osoitteesta www.cimo.fi.

Kansainvälisen henkilövaihdon keskuksen CIMO:n (Centre for International Mobility) tehtävänä on edistää suomalaisen yhteiskunnan kansainvälistymistä koulutuksen, kulttuurin ja työelämän alueilla sekä nuorison keskuudessa. Lisäksi CIMO edesauttaa suomen kielen ja suomalaisen kulttuurin opetusta ulkomailla. CIMO tuottaa mm. ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen kansainvälistä opiskelija- ja opettajaliikkuvuutta koskevan tilasto- ja tietoaineiston.

Kansaneläkelaitos, KELA

Kansaneläkelaitoksen keräämää tietoa löytyy osoitteesta www.kela.fi.

Kansaneläkelaitos toimii maassamme opiskelijoille opintotukea myöntävänä viranomaisena. Opintotuen myöntämistä ja opiskelujen edistymisen seuranta varten Kansaneläkelaitos kerää ammattikorkeakouluilta tietoja opiskelijoiden läsnä- ja poissaoloista, keskeyttämisestä ja valmistumisesta sekä opiskelijoiden suorittamista opintoviikoista. Kansaneläkelaitokselle toimitetaan syyskuun ja tammikuun siirtoerässä koko läsnä olevien opiskelijoiden kanta ja sen jälkeen kuukausittain vain edellisen toimittamiskerran jälkeen

opiskelijarekisteriin tehdyt muutokset. Mikäli tietojärjestelmässä ei voida tunnistaa Kansaneläkelaitosta koskevia muutostapauksia, lähetetään koko kanta kuukausittain.

Arviointi ja tutkimukset

Korkeakoulujen arviointineuvosto huolehtii ammattikorkeakoulujen toimilupahakemusten ja järjestää korkeakoulujen toimintaan sekä korkeakoulupolitiikkaan liittyviä arviointeja ja edistää korkeakoulujen arviointia koskevaa tutkimusta. Korkeakoulujen arviointineuvosto arvioi myös korkeakoulujen järjestämiä erikoistumisopintoja ja hyväksyy ne korkeakoulututkintojen järjestelmästä annetun asetuksen (464/1998) 14 §:ssä tarkoitettuun rekisteriin. Korkeakoulujen arviointineuvoston keräämää tietoa löytyy osoitteesta www.kka.fi.

Ammattikorkeakouluilla on merkittävä määrä omaa arviointitoimintaa. Ammattikorkeakoulut keräävät tietoa toiminnastaan ohjausta, johtamista sekä muuta toiminnan seuraamista ja kehittämistä varten.

Eri instituutioiden keräämien tilastojen lisäksi ammattikorkeakouluista saadaan tietoa mm. opetusministeriön rahoittamien tutkimusten sekä muiden tutkimusten ja väitöskirjojen kautta. Myös opinnäytetöiden ja erilaisten selvitysten kautta saadaan tietoa ammattikorkeakouluista.

2.3 Käytössä olevat luokitukset

Tilastokeskuksen koulutusluokitus sisältää Tilastokeskuksen kansallisen koulutusluokituksen ja sen avainluokitukset Unescon kansainvälisen koulutusluokituksen (ISCED:n) ja opetushallinnon koulutusala-, opintoala- ja koulutusasteluokituksen. Koulutusluokituksessa on 1 800 tutkintonimikettä. Koulutusluokitusta päivitetään vuosittain.

Opetushallinto on käyttänyt Tilastokeskuksen ylläpitämän kansainvälisen ISCED-luokitukseen sovitetun virallisen koulutusluokituksen rinnalla opetushallinnon omaa koulutusala-, opintoala- ja koulutusasteluokitusta. Opetusministeriö on 25.6.2002 ja 27.9.2002 päättänyt opetushallinnon luokituksen uudistamisesta vastaamaan paremmin koulutusjärjestelmän ja työelämän kehityksen sekä ohjausjärjestelmien tietotarpeita ja eri koulutussektoreiden välistä vertailua. Opetushallinnon uusi luokitus on merkittävästi vanhaa luokitusta yhteensopivampi Tilastokeskuksen virallisen koulutusluokituksen kanssa. Koulutusluokitusuudistus koskee kaikkia koulutusasteita.

Opetushallinnon koulutusala- ja opintoalaluokituksen ensisijaisena tarkoituksena on palvella opetushallinnon koulutuspoliittista päätöksentekoa, erityisesti ammatillisesti eriytyvän koulutuksen mitoittamista ja ennakointia sekä koulutusjärjestelmän ohjausta, seuranta ja arviointia sekä valtakunnallisella että alueellisella tasolla. Opetushallinnon luokitus on erityisen tarpeellinen tarkasteltaessa koulutusjärjestelmää kokonaisuutena.

Ammattikorkeakoulujen osalta luokituksen vaihdoksen on suunniteltu tapahtuvan uuden ammattikorkeakoululain ja sen pohjalta annettavan asetuksen yhteydessä sekä koskien uutta tavoitesopimuskautta 2004–2006.

Vanhaa luokitusta ei ole tarkoitus käyttää uuden luokituksen rinnalla.

3 Ammattikorkeakoulujen ja koulutusjärjestelmän ohjauksen tietotarpeet

Ammattikorkeakouluilla on tietotarpeita, jotka liittyvät yleisen seurannan ja päätöksenteossa tarvittavien tietojen lisäksi erityisesti oman toiminnan arviointiin ja johtamiseen. Tietotuotannon avulla ammattikorkeakoulu voi laatia analyysejä koulutusalojen, koulutusohjelmien ja toimipisteidensä toiminnasta. Ammattikorkeakoulujen sisäiseen kehittämiseen tarvitaan lisäksi jatkuvaa vertailutietoa muiden ammattikorkeakoulujen toiminnasta. Vertailutiedon avulla voidaan hahmottaa, millainen ammattikorkeakoulu on profiililtaan suhteessa muihin ammattikorkeakouluihin.

Ammattikorkeakoulutukseen kohdistuu myös yleisempää yhteiskunnallista kiinnostusta. Ammattikorkeakoulujen ylläpitäjillä, kunnilla, alueen muilla toimijoilla, järjestöillä ja kansalaisilla on tietotarpeita, jotka koskevat sekä ammattikorkeakoulutusta yleisesti että yksittäisiä ammattikorkeakouluja. Ammattikorkeakoulu kerää ja lähettää tietoja toiminnastaan myös monille viranomaisille opetushallinnon lisäksi. Tämän vuoksi on varauduttava myös ammattikorkeakoulujen tietohallinnon ja tiedonkeruun yleiseen parantamiseen ja kehittämiseen.

Opetusministeriön tietotarpeet ammattikorkeakouluista ja ammattikorkeakoulutuksesta liittyvät päätöksenteossa tarvittavien tietojen lisäksi ammattikorkeakoulujen kanssa tehtäviin tavoitesopimuksiin, koulutuksen määrälliseen mitoittamiseen, alueelliseen koulutusjärjontaan sekä tuloksellisuuden palkitsemiseen. Tilasto- ja tietotuotannon tarpeiden voidaan arvioida edelleen kasvavan strategiseen tietojohdamiseen siirtymisen vuoksi.

Ohjausta koskevat tietotarpeet määräytyvät siitä, miten koulutuksen ohjausjärjestelmiä kehitetään ja millaisia tulostavoitteita lähivuosina asetetaan. Tuloksellisuus- ja vaikuttavuusindikaattoreiden merkitys on kasvanut koulutusjärjestelmän ohjauksessa, korkeakoulujen ja alueiden suorituskyvyn arvioinnissa sekä kansainvälisessä vertailussa. Tilasto- ja tietotuotannon kehittämisessä on varauduttava yhä täsmällisimpien tietojen keruuseen ja analysointiin.

Opetusministeriö asetti keväällä 2002 työryhmän pohtimaan koulutus- ja tiedepolitiikan sekä kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan tietotarpeita vuoteen 2010. Työryhmän tehtävänä oli mm. arvioida koulutus- ja tiedepolitiikan arvioinnin ja ohjauksen tietotarpeita vuoteen 2010 sekä tehdä ehdotuksia tilasto- ja tietotuotannon kehittämisestä, järkipäätämistä ja tehostamisesta. Tilasto- ja tietotuotannon kehittämisellä pyritään parantamaan ministeriön päätöksenteon valmistelua sekä ennakoitua tulevaisuuden yhteiskunnallisiin

muutoksiin. Työryhmä luovutti muistionsa opetusministeriölle 20.11.2002. Tämä luku pohjautuu pitkälle työryhmän muistioon ja siinä esitettyihin ammattikorkeakoulujen kanalta keskeisiin linjauksiin ympäristömuutoksista koulutuspolitiikalle aiheutuvista vaatimuksista sekä uusista tiedontarpeista.

Tietojärjestelmien kehittäminen

Opetushallinnon ylläpitämät tietojohdamista tukevat tietojärjestelmät ovat jatkuvan kehityksen alaisena mm. opetusministeriön strategisen ohjauksen sekä tuloksellisuuden painopisteen muutoksen vuoksi. Tietojärjestelmien kehittämisessä on keskeisessä asemassa se, miten strategista sekä tulosohtausta ja tuloksellisuuden painopistettä muutetaan. Opetusministeriön strategisen ohjauksen tarvitsemien tietojen tulee olla mahdollisimman tuoreita ja luotettavia.

Tietojärjestelmiin sisältyvässä tietotuotannossa tulisi pyrkiä yhtenäisyyteen niin tiedonkeruun kuin käsitteiden osalta yli koulutuksen sektorirajojen. Tämä myös parantaisi eri sektoreiden välisen vertailukelpoisen aineiston tuottamista. Ammattikorkeakouluuudistuksen myötä muodostunut uusi kahteen sektoriin jakautuva korkeakoulujärjestelmä edellyttää yhtenäistä tietopohjaa molempien sektoreiden vertailevalle arvioinnille.

Opetusministeriön strategisen ohjauksen lisäksi globalisoituminen ja Euroopan yhdentyminen luovat paineita tietojärjestelmien ja tietotuotannon kehittämislle. OECD ja EU keräävät yhä enemmän tietoja eri maiden koulutusjärjestelmistä ja koulutuksesta. Tietoja hyödynnetään eri maiden keskinäisessä vertailussa. Kansainvälinen vertailtavuus luo paineita käsitteiden ja määritelmien yhdenmukaistamiseen.

Opetushallinnon luokitusjärjestelmämuutokset

Opetusministeriö kesäkuussa ja syyskuussa 2002 tekemien päätösten mukaan opetushallinnon koulutusluokitus uudistetaan. Uuden koulutusluokituksen käyttöönotto tapahtuu asteittain. Tilastokeskus kehittää yhteistyössä opetushallinnon kanssa koodiavaimen virallisen koulutusluokituksen ja opetushallinnon uuden luokituksen välille kevään 2003 aikana ja se otetaan käyttöön Tilastokeskuksen oppilaitostilastoissa alkaen vuoden 2002 tietojen tilastoinnista. Opetushallinnon uuden koulutusluokituksen käyttöönotto on laajavaikutteinen toimenpide, joka edellyttää suuria muutoksia ohjaus- ja tietojärjestelmiin.

Opetushallinnon koulutusluokitusuudistukseen sisältyy myös erillisen koulutusjärjestelmäluokituksen käyttöönotto. Koulutusjärjestelmäluokituksella tuotetaan tietoaineistoa silmällä pitäen eri sektoreita ja koko koulutusjärjestelmän ohjausta muun muassa talousarvion ja toiminta- ja taloussuunnitelman laadintaa.

Ympäristömuutoksista aiheutuvat tietotarpeet

Globalisaatio ja kansainvälistyminen, väestö- ja aluekehitys, työelämän ja teknologian kehitys sekä sosiaalinen ja kulttuurinen muutos vaikuttavat koulutus- ja tiedepolitiikkaan ja sen ohjaukseen sekä tietotarpeisiin.

1) Globalisaatio ja kansainvälistyminen

Koulutuksen eri sektoreilla on pysyvä tietotarve maahanmuuttajista ja ulkomaalaisista opiskelijoista sekä näiden suorittamista tutkinnoista. Kansainvälistä liikkuvuutta ja kan-

sainvälistymistä koskevia tilasto- ja tietotarpeita opetushallinnon näkökulmasta ovat mm. vieraskielisen tutkinto-opetuksen tarjontaa, ulkomaalaisia tutkinto-opiskelijoita sekä ulkomaalaisten ja suomalaisten tutkinnon suorittaneiden maasta- ja maahanmuuttoa.

2) Aluekehitys

Tasapainoisen alueellisen kehityksen turvaaminen maan eri osissa edellyttää koulutuksen ja tutkimuksen aluetietojen kehittämistä ja hallitsemista alueellisen koulutus- ja tiedepoliitiikan perustana. Suurin osa tarpeellisesta aluetiedosta on tuotettavissa käytössä olevien tiedonkeruujärjestelmien pohjalta. Korkeakoulupoliitiikan ohjauksessa saattaa olla tarpeen käyttää maakuntajakoa harvempaa, pääosin maakuntaryhmiin perustuvaa aluejakoa. Opetusministeriössä on tätä varten kehitetty yhdeksästä maakunnasta tai maakuntaryhmästä muodostuva korkeakoulualuejako. Aluetietojen ja alueanalyysien merkitys tulee kasvaamaan. Kaikki perustiedot koulutuksesta sekä tutkimus- ja kehittämistyöstä tulee tuottaa maakunnittain tai maakuntaryhmittäin. Myös aluekehitysindikaattorien kehittäminen on tärkeää. Aluehallinnon mahdolliset yleiset muutostarpeet ja opetushallinnon aluehallinnon uudelleenjärjestelyt vaikuttavat tilasto- ja tietohallintoon.

3) Väestökehitys ja aikuiskoulutus

Väestökehitys, nuorisoikäluokkien pientyminen ja väestön vanheneminen, työvoiman ikääntyminen ja työvoiman määrän kääntyminen laskuun edellyttävät aikuiskoulutuksen aseman vahvistamista ja aikuiskoulutuksen kehittämistä ja ohjausta omana kokonaisuutena kaikilla koulutuksen sektoreilla. Aikuiskoulutuksen tilasto- ja tietotuotannon kannalta olisi tärkeää luoda kaikille sektoreille yhtenäiset käsitteet sekä tuottaa mahdollisimman vertailukelpoista tilasto- ja tietoaineistoa, jonka tulisi perustua myös henkilöperusteiseen tiedonkeruuseen.

4) Mitoitus- ja ennakoititiedot

Työvoima- ja koulutustarpeiden ennakointi muodostuu yhä tärkeämmäksi tehtäväksi sekä valtakunnallisesti että alueellisesti. Ennakoinnin tietotarpeet koostuvat ensinnäkin väestökehitystiedoista, työvoiman kysyntä- ja poistumätiedoista, väestön ja työvoiman koulutusrakennetiedoista sekä väestön ja työvoiman ammattirakennetiedoista. Toiseksi koulutustarjonnan mitoittaminen edellyttää koulutusala-, opintoala- ja koulutusastekohtaista tietoa aloituspaikkojen täyttöasteesta, keskeyttämisestä, koulutuksen läpäisystä ja tutkintojen suorittamisajoista sekä tutkinnon suorittaneiden jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisestä. Tiedot tarvitaan eritellysti nuorten ja aikuisten koulutuksen mitoittamista varten. Mitoitus- ja ennakoititietojen merkitys ja tarve tulevat lisääntymään erityisesti alueellisten ennakoitijärjestelmien kehittymisen myötä.

5) Tutkimus- ja kehittämistoimintaa sekä innovaatiojärjestelmiä koskevat tiedot

Tieteellisen tutkimuksen sekä tutkimus- ja kehitystyön merkitys yhteiskunnan, talouden ja hyvinvoinnin kehityksen perustana vahvistuu. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan tilasto- ja tietopohjaa on tämän takia kehitettävä. Tilastokeskuksen tilastointia on jo laajennettu koskemaan yliopistojen ohella ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehittämistoimintaa. Alueelliset innovaatiojärjestelmät saattavat omana kokonaisuutena aiheuttaa tilasto- ja tietotuotannon sekä indikaattoreiden kehittämistarpeita.

6) Virtuaaliopetus

Verkostoitumisen seuranta, kehittäminen ja ohjaus edellyttävät että verkko- ja virtuaaliopetukseen osallistuvista, opetuksen määrästä sekä tarjonnasta on tulevaisuudessa määrällistä tietoa päätöksenteon pohjaksi. Tällöin on myös pohdittava, miten verkko- ja virtuaaliopetus määritellään. Lähivuosien tietotarpeet kohdistuvat erilaisiin tapoihin tarjota ja järjestää opetusta sekä niistä saatuihin oppimistuloksiin. Osa opetusta koskevasta tiedosta on tutkimustyylistä, ei jatkuvasti kerättävää tietoa. Määrälliset tiedot tulisi kuitenkin pystyä käsitteistämään ja liittämään osaksi jatkuvaa seurantaa, jotta ne voisivat tukea myös tutkimusta.

7) Tietoyhteiskuntatiedot

Suomea on määrätietoisesti kehitetty tietoyhteiskunnaksi. Yhteiskunnan kehittyessä muuttuvat tuotanto, työelämä, koulutus, jakelukanavat, kulutustottumukset ja jokapäiväinen elämä. Tietotekniikan ja teknologian uusilla sovellutuksilla on sosiaalisia ja taloudellisia vaikutuksia yhteiskuntaan. Nopeasti kehittyvien teknologia- ja uusmediaryitysten työvoiman tarve lisääntyy ja tieto- ja osaamiskeskeisten työtehtävien osuus työtehtävistä kasvaa. Toimialarakenteen nopea muutos edellyttää tiedon ja osaamisen jatkuvaa kehittämistä. Tiedon ja osaamisen johtaminen tarvitsee hyvät palautekanavat, mittarit ja kannusteet sekä jatkuvaa valmiutta, jotta muuttuviin tarpeisiin kyetään vastaamaan. Tulevaisuudessa tietoyhteiskunnan kehitystä koskeva tilasto- ja tietotarve lisääntyy sekä osaamisen, koulutustarjonnan, syrjäytymisen, osallistumisen näkökulmasta että alueellisesti, ikäryhmittäin ja sektoreittain tarkasteltuna.

4 Tietojärjestelmien yhteensopivuus ja sen kehittäminen

4.1 Tiedonsaannin ajankohtaisuus ja tilastotuotannon aikataulut

Tietotarpeissa ja tietotuotannossa on nähtävissä tarve reagoida nopeasti muuttuviin tietotarpeisiin. Osa tietotarpeista on "kertaluonteisia", osa jatkuvia ns. perusinfoa (esimerkiksi opiskelijamäärät ja tutkintojen määrät) ja osa otospohjaisia tai määräaikaista. Kertaluonteiset, kyselytyyppiset tietotarpeet edellyttävät opetusministeriön ja ammattikorkeakoulukentän välisiä vuorovaikutteisia järjestelmiä. Sähköisen asioinnin myötä vuorovaikutteisten järjestelmien tarve ja käyttö lisääntyy.

Tilasto- ja tietotuotannon pitäisi paremmin vastata muuttuviin tietotarpeisiin. Tämä edellyttää joustavuutta tietojärjestelmiltä niin, että perusinfon lisäksi järjestelmiin voidaan liittää muuttuvia tieto-osuuksia.

Ammattikorkeakoulut toimittavat samana tilastointiajankohtana opiskelija- ja tutkintotietoja AMKOTA-tietokantaan, Tilastokeskukselle ja rahoitusjärjestelmään. Jokainen järjestelmä kerää tiedot erilaisilla menetelmillä ja välineillä. Myös eri paikkoihin lähetettävien tietojen tietosisällöt ja käsitteet poikkeavat jonkin verran toisistaan. Tietojen oikeellisuus voi olla puutteellinen. Päälekkäinen tiedonkeruu on ollut tarpeellista, koska Tilastokeskuksen henkilö pohjainen aineisto valmistuu opetusministeriön käyttötarpeita ajatellen liian myöhään.

Tilastokeskus ja AMKOTA keräävät opiskelijatiedot kerran vuodessa. Rahoitusjärjestelmä tarvitsee tiedot opiskelijoista kaksi kertaa vuodessa. Ammattikorkeakoulut ovat toivoneet, että keskeyttämistiedot saataisiin AMKOTA:n kaksi kertaa vuodessa.

Tilastokeskuksen henkilö pohjaisten opiskelija- ja tutkintotietojen tietotuotannon sällön ja aikataulun kehittäminen siten, että tiedot palvelisivat kaikkia opiskelijatietojen tarvitsijoita, poistaisi päällekkäisyyksiä tiedonkeruussa ja säästäisi resursseja niin tiedonantajilta kuin tiedontarvitsijoilta. Myös tietojen oikeellisuus ja luotettavuus paranisivat. Eri tahojen tarvitsemat opiskelijamäärätiedot pitäisi voida summata Tilastokeskuksen henkilö pohjaisesta aineistosta ammattikorkeakoulu, koulutusala- ja koulutusohjelmakohtaisiksi

tiedostoiksi. Tietojenkeruun keskittäminen ja keskitetty tietojen jakelu olisi luontevasti Tilastokeskuksen tehtävä tilastoviranomaisena.

Opetushallituksen ylläpitämään yhteishakujärjestelmään kerätään suuri määrä tietoa ammattikorkeakouluihin hakeneista ja valituista. Tiedoista saadaan raportteja vasta kuu-kausia valintaprosessin jälkeen. Hakija- ja valintaprosessista pitäisi tuottaa ajankohtaisia pikatilastoja ammattikorkeakoulujen käyttöön heti valintakierrosten jälkeen. Ammattikorkeakoulut ovat toivoneet mm. että, tiedot hakijoista ammattikorkeakouluittain ja koulutusaloittain olisivat ammattikorkeakoulujen käytössä heti hakijarekisterin valmistuttua keväällä.

4.2 Järjestelmien yhteensopivuus

Ammattikorkeakouluista tietoja keräävien tietojärjestelmien yhteensopivuutta voidaan parantaa entistä yhtenäisemmällä käsitteiden määrittelyllä ja yhteisten tietotunnisteiden käytöllä. Erilaisten tunnisteiden ja koodien käyttäminen ammattikorkeakouluja koskevien tietojärjestelmien kesken aiheuttaa tietojensiirto-ongelmia, ylimääräistä työtä ja kustannuksia.

Opetusministeriö ja Tilastokeskus käyttävät yhdessä kehitettyjä ja sovittuja koodeja kerätessään tietoja ammattikorkeakouluilta. Yhteisten koodien käyttöön pitäisi siirtyä myös rahoitusta ja yhteishakua koskevissa tietojärjestelmissä, jotta voitaisiin siirtää tietoja järjestelmästä toiseen ja vältettäisiin manuaalisen tallentamisen aiheuttamilta virheiltiltä lisätyöltä.

Tietojärjestelmien toiminnassa tulisi pyrkiä tavoitettiin, jossa ammattikorkeakoulujen toimilupa- ja koulutusohjelman päätöksien mukaiset tiedot koodeineen, nimikkeineen ja nimineen toimitettiin kaikissa ammattikorkeakoulutusta koskevissa tietojärjestelmissä. Koulutusopas-, haku- ja valinta- sekä paikanvastaanottojärjestelmää sekä rahoitusjärjestelmää kehitettäessä ei tulisi poiketa päätöksien mukaisista koodeista ja nimikkeistä kuten järjestelmissä nykyään tapahtuu.

Tietojärjestelmiä kehitetään edistämään tiettyjä toimintoja (esimerkiksi yhteishaku, yhden korkeakoulupaikan vastaanotto), mutta toimintoihin liittyvä käsitteiden määrittely ja käytettävät luokitukset tehdään yhteistyössä muiden ammattikorkeakoulujen järjestelmiä kehittävien tahojen kanssa. Esimerkiksi ammattikorkeakoulujen kokonaisrahoituksen (ulkopuolinen rahoitus, T&K-toiminnan rahoitus) yhdenmukaisen ja vertailukelpoisen tiedon liittäminen toimintatietoihin edellyttää käytössä olevien määrittelyjen ja luokitusten tarkentamista ja yhteensovittamista.

5 AMKOTA:n kehittämistarpeet

5.1 Tietopalvelun kehittäminen

AMKOTA:n tietokannassa on valmiiksi määriteltyjä tulostettavia tilastoraportteja lähes 200. Tietokannassa olevien raporttien käyttö edellyttää käyttäjätunnusta. Tietokannan tiedot saa paperitulosteina, mutta järjestelmästä ei ole mahdollista poimia tietoja suoraan taulukko- ja tietokantaohjelmiin tai ammattikorkeakoulujen omiin järjestelmiin ja ohjelmiin. Ilman käyttäjätunnusta kenen tahansa internetin käyttäjän käytettävissä on AMKOTA:n kotisivuilla pieni määrä ammattikorkeakoulu- ja koulutusalakohvaisia valmiita tilastotaulukoita eri vuosilta.

AMKOTA-tietokannan raportit ovat staattisia eikä tietokanta mahdollista tietojen yhdistelemistä käyttäjien tarvitsemiksi uusiksi, ei valmiina oleviksi raporteiksi. Tietokannasta puuttuu myös mahdollisuus muokata olevaa tietoa graafiseen muotoon. Mikäli halutaan esittää tietoja graafisesti, on tiedot poimittava raporteilta käsin, ja siirrettävä ohjelmiin, joilla grafiikan tekeminen onnistuu. Tietojen jatkojalostaminen on työlästä ja aikaavievää. Ammattikorkeakoulujen ja sidosryhmien AMKOTA-tietojen käyttötarve erilaisten analyysojen ja vertailujen tekemistä varten edellyttää tietojen helpompaa jatkojalostettavuutta.

Opetusministeriön ja yleensä opetushallinnon kotisivuilla on paljon tietoa ammattikorkeakouluista ja muusta koulutuksesta. Sivut ovat kuitenkin rakenteeltaan ja logiikaltaan toisistaan poikkeavia. Siksi käyttäjän on hankala löytää ja hyödyntää sivuilla olevaa tietoa.

5.2 Nykyisen tiedonkeruun tietosisäلتöjen parantaminen

Yhteishakujärjestelmään, AMKYH, päivitetään yhteishakuun kuuluvaan koulutuksen hakijoista hakijan henkilö-, pohjakoulutus- ja arvosanatietoja sekä hakukohteet hakutoiveineen. AMKYH järjestelmään tallentuu opiskelijavalintaprosessista valinnan tulostietoja. Opiskelupaikan vastaanottotietojen seurantajärjestelmään, AMKOREK:n, ammattikorkeakoulut päivittävät muun kuin yhteishakuun kuuluvan tutkintotavoitteisen koulutuksen hakijatiedot. AMKOREK-järjestelmään ammattikorkeakoulut päivittävät myös tiedot tutkin-

toon johtavan koulutuksen opiskelupaikan vastaanottaneista. AMKOTA:n tilastoihin hakeneet, opiskelupaikan vastaanottaneet sekä opiskelupaikan vastaanottaneiden pohjakoulutus -tiedot poimitaan AMKOREK järjestelmästä koulutusohjelmakohtaisina summatietoina eroteltuna syksyn ja kevään tiedot sekä nuorten, aikuisten ja jatkotutkintotiedot.

Yhteishaun hakijatilastointiin liittyy tietojen ryhmittely ja erotteluongelmia. Ensimmäinen ongelma on ammattikorkeakouluun ensisijaisesti hakeneiden ryhmä. Yhteishakujärjestelmässä ensisijaisiin hakijoihin kirjataan myös kaikki jälkivalinnan hakijat. Tilastot vääristyvät ja kohtelevat ammattikorkeakouluja epätasa-arvoisesti.

Toinen ongelma liittyy opiskelupaikan vastaanottaneiden pohjakoulutukseen. Mikäli henkilö on suorittanut ylioppilastutkinnon ja ammatilliseen tutkinnon, vain tutkinto, jolla henkilö haki opiskelupaikkaa kirjautuu pohjakoulutustiedoksi. Tietoa hakijan kaikista tutkinnoista ei saada. Henkilön kaikki pohjakoulutukset eivät tule esiin haku- ja opiskelijavalintoja koskevissa tilastoissa.

Kolmas ongelma on ammatillisen näyttötutkinnon suorittaneet. Nykyään ammatillisen näyttötutkinnon suorittaneita ei tilastoida yhteen ammatillisten oppilaitosten todistuksella hakeneiden kanssa, vaan he ovat osana erikoistapauksina valittujen joukkoa. Oikeampi paikka olisi sijoittaa heidät samaan ryhmään muiden ammatillisen tutkinnon suorittaneiden kanssa.

Ammattikorkeakoulussa opintonsa keskeyttäneet ovat olleet jo pitkään vakavan tarkastelun kohteena. Ammattikorkeakoulukentässä on herättänyt hämmennystä se, että eri tilastoissa käytetään termejä keskeyttäneet / eronneet, kun tarkoitetaan samaa asiaa. Ammattikorkeakoulut haluaisivat myös, että keskeyttämisen syyt tilastoitaisiin tarkemmalla eritteilyllä, jotta nähtäisiin, miksi ja minkä vuoksi opiskelijat jättävät opintonsa kesken.

Kaksi vuotta sitten astui voimaan säädös opiskelijoiden mahdollisuudesta ilmoittautua poissaolevaksi syytä kertomatta. Opiskelijat ovat myös käyttäneet oikeutta hyväkseen. Ammattikorkeakouluille opiskelijoiden poissaolot ovat ongelmallisia ja ne haluaisivatkin saada lisätietoa siitä, mitä syitä on siihen, että opiskelijat käyttävät poissaolo-oikeuttaan.

Opintojen tilastoinnissa käytetään eri kohteissa AMKOTA:ssa erilaisia tilastointiyksiköitä ja tarkkuustasoja. Esimerkiksi kielten opetuksessa kerätään tietoa järjestetyistä opintoviikoista, mutta avoimessa ammattikorkeakouluopetuksessa suoritetuista opintoviikoista. Kielten opetuksessa tilastointiyksikkö on ammattikorkeakoulu, kun se yleensä on ammattikorkeakoulu ja koulutusala. Myös tilastoinnin tarkkuustasossa on puutteita. Esimerkiksi opinnäytetyöt tilastoidaan kaikki yhdessä, vaikka tarvetta olisi tilastoida ne erikseen nuorten, aikuisten ja jatkotutkintojen osalta.

5.3 Muu AMKOTA-tietokannan kehittäminen

Hallituksen esityksessä uudeksi ammattikorkeakoululaiksi määritellään ammattikorkeakoulujen tehtävät entistä selkeämmin. Korkeakouluopetuksen lisäksi ammattikorkeakoulujen tehtävänä on opetusta sekä työelämää ja aluekehitystä tukeva tutkimus- ja kehitystyö. Ammattikorkeakouluilla on myös yhteistyövelvoite alueen elinkeino- ja työelämän sekä muiden oppilaitosten kanssa. Tutkimus- ja kehitystyö on viime vuosina ollut myös nopeasti kehittyvä toiminta-alue ammattikorkeakouluissa. Toiminnalta on puuttunut historialliset perinteet, mutta sen volyymi on kasvanut nopeasti. Uuden tehtävämäärittelyn ja laajenevan T&K –toiminnan myötä pitäisi selvittää, onko tiedonkeruu ammattikorkeakoulujen T&K –toiminnasta ja muusta työelämäyhteistyöstä riittävän kattavaa ja tarpeeksi monipuolista.

Korkeakoulujen alueellista yhteistyötä, vaikuttavuutta ja työnjakoa on pyritty vahvistamaan mm. alueellisella strategiatyöllä. Alueille on syntynyt korkeakoulujen yhteistyön pohjalta esimerkiksi maakuntakorkeakouluhankkeita. Yhteistyöhankkeiden osalta on ratkaisematta, miten ja millä tavalla usean korkeakoulun yhteistyönä syntynyt korkeakouluopintojen tarjonta tilastoidaan.

Vuoden alusta on tullut voimaan laki, joka mahdollistaa sen, että työvoimahallinto voi ostaa myös tutkintotavoitteista korkeakoulutusta. Kun tämäntyyppinen työvoimapolitiittinen korkeakoulutus aloitetaan, niin siitä koskeva tiedonkeruu tulee järjestää samaa tapaan kuin ESR-hankkeina toteutetussa koulutuksessa.

Opetusministeriön asetti viime vuonna työryhmän pohtimaan yliopistojen kaksiportaisen tutkintorakenteen toimeenpanoa. Työryhmä ehdotti, että kaksiportainen tutkintorakenne otetaan yliopistoissa käyttöön kaikilla koulutusaloilla 1.8.2005. Samassa aikataulussa luovuttaisiin opintoviikkojärjestelmästä ja siirryttäisiin eurooppalaisen opintosuoritusten siirtojärjestelmän ECTS:n (European Credit Transfer System) mukaiseen opintojen mitoitukseen. Mikäli yliopistot siirtyvät työryhmän ehdottamalla tavalla ECTS-pohjaiseen opintojen mitoitamiseen, olisi tarkoituksenmukaista, että ammattikorkeakoulut noudattaisivat samaa käytäntöä samassa aikataulussa, jolloin uusi käytäntö koskisi koko korkeakoulujärjestelmää. Tämä on tärkeää mm. opiskelijoiden liikkuvuuden ja opintojen hyväksilukemisen kannalta. Ammattikorkeakoulujen osalta ei kuitenkaan ole toistaiseksi tehty ECTS-opintopisteisiin siirtymiseen liittyviä suunnitelmia tai päätöksiä.

AMKOTA-tietokannan kannalta tärkeää olisi päättää, ylläpidetäänkö siirtymävaiheessa rinnakkain sekä opintoviikkoihin että ECTS-opintopisteisiin perustuvaa tiedonkeruuta sekä muutetaanko aikaisempien vuosien tilastoaineisto ECTS-opintopisteisiin perustuvaksi. Samalla tulisi selvittää, mitä muita mahdollisia vaikutuksia ECTS-opintopisteisiin siirtymisellä olisi AMKOTA-tietojärjestelmään.

Opetushallituksen ylläpitämään valtiosuusjärjestelmään (VALOS) kerätään tietoja ammattikorkeakoulujen opiskelijoista, kustannuksista ja rahoituksesta. Kustannus- ja rahoitustiedot kerätään kerran vuodessa, keväällä ja opiskelijatiedot kerätään kaksi kertaa vuodessa tammikuussa ja syyskuussa. Tietoja käytetään mm. määrättäessä ammattikorkeakouluille yksikköhinnat. Näitä tietoja ei tällä hetkellä ole sisällytetty AMKOTA-tietokantaan.

6 Ammattikorkeakoulujen tuloksellisuusrahoitus

6.1 Vuoden 2003 loppuun asti käytössä olevat tuloksellisuuden mittarit

Ammattikorkeakoulujen tuloksellisuuden kehittämisen suuntaviivat -työryhmä (opetusministeriön työryhmien muistioita 5:1998) pohti ammattikorkeakoulujen tuloksellisuuden palkitsemisperusteita ja katsoi, että palkitsemisperusteet tulee jakaa kahteen ryhmään, yleisiin tuloksellisuuskriteereihin ja huippuyksikkökriteereihin. Opetusministeriö arvioi ammattikorkeakoulujen tuloksellisuutta yleisten kriteerien perusteella ja Korkeakoulujen arviointineuvosto huippuyksikkökriteerien osalta. Työryhmä määrittä myös ammattikorkeakoulujen tuloksellisuuden yleiset kriteerit ja mittarit.

Edellä mainitun työryhmän työtä jatkoi Ammattikorkeakoulujen tuloksellisuusrahoituksen mittarit -työryhmä (opetusministeriön työryhmien muistioita 16:1999), joka laati mittareille mittaamismenetelmät ja laskennassa käytetyt mitat. Työryhmien työn tuloksena syntyi seuraavat nykyisin käytössä olevat ammattikorkeakoulujen tuloksellisuuden kriteerit, mittarit ja mitat:

1 Tehokkuus ja taloudellisuus

- **Täyttöaste**
 - Mitta 1: Kokonaistäyttöaste
 - Mitta 2: Alakohtaiset poikkeamat
- **Keskeyttämisaste**
 - Mitta 3 ja 4: Koulutuksen keskeyttäneet, taso ja trendi
- **Tutkintojen suorittaminen**
 - Mitta 5: Tutkintojen suoritus aika
 - Mitta 6: Tutkintojen läpäisy

2 Vaikuttavuus

- **Työllistyminen**
 - Mitta 7 ja 8: Työllistyminen, taso ja trendi
- **Koulutuksen vetovoima**
 - Mitta 9 ja 10: Koulutuksen vetovoima, taso ja trendi

3 Kansainvälisyys

- **Opiskelijavaihto Suomesta ja Suomeen**
 - Mitta 11 ja 12: Opiskelijavaihto Suomesta ja Suomeen
 - Mitta 13: Ulkomaalaiset opiskelijat
 - Mitta 14: Kv-vaihdossa hyväksiluetut opintoviikot
- **Opettaja- ja asiantuntijavaihto Suomesta ja Suomeen**
 - Mitta 15 ja 16: Opettaja- ja asiantuntijavaihto Suomesta ja Suomeen
 - Mitta 17: Suomalaisten ja ulkomaalaisten opettajien työmäärä kv-vaihdossa

4 Sukupuolten tasa-arvon edistäminen

- **Opiskelijat**
 - Mitta 18: Vähemmistösukupuolen osuus
- **Opettajat**
 - Mitta 19: Opettajien ja opiskelijoiden sukupuolijakauma

5 Ammattikorkeakoulukohtainen arvio

korkeakoulun toiminta- ja uusiutumiskyvystä.

- Tähän asiakokonaisuuteen ei esitetty mittaria.

6.2 Lähtökohdat tuloksellisuus- rahoituksen kehittämiseksi

Ammattikorkeakoulujen tietotuotanto ja tuloksellisuusrahoitustyöryhmän yhtenä tehtävänä oli laatia ehdotus ammattikorkeakoulujen tuloksellisuusrahoituksen kehittämiseksi ja yleisten kriteerien mittaamismenetelmistä vuodesta 2004 lukien pitäen lähtökohtana koulutuksen laadun ja tason sekä tuloksellisuuden parantamista. Tältä osin työryhmä jätti väliraporttinsa opetusministeriölle 29.11.2002. Tämän luvun kohdat 6.2.–6.5. ja liitteet laskentakaavoja luvun kuusi mitoille ja korkeakoulualueet sisältävät työryhmän väliraportin kokonaisuudessaan lukuun ottamatta opetusministeriölle osoitettua saatekirjettä.

Työryhmän toimeksianto liittyi yleisiin tuloksellisuuskriteereihin. Työryhmä ei käsitellyt Korkeakoulujen arviointineuvoston esitysten pohjalta valittavien huippuyksikköjen valintaan liittyviä kriteerejä.

Ammattikorkeakoulujen tuloksellisuusrahoituksen tarkoituksena on edistää ammattikorkeakoulujen koulutuksen laatua ja tasoa sekä parantaa ammattikorkeakoulujen tuloksellisuutta yleisesti. Tuloksellisuusrahoituksella pyritään kannustamaan ammattikorkeakoulu- ja pitkäjänteiseen ja asetettuihin tavoitteisiin suuntautuvaan kehittämistyöhön, joka johtaa laadun, vaikuttavuuden ja tehokkuuden paranemiseen.

Tuloksellisuusrahoituksen mittaamismenetelmät voivat tarjota ammattikorkeakoululle välineitä omaan kehittämistyöhön. Ammattikorkeakoulu voi kehittämistyössään painottaa oman toimintastrategiansa pohjalta niitä elementtejä, joita se pitää keskeisinä.

Opetusministeriö on vuodesta 1994 alkaen myöntänyt vuosittain ammattikorkeakouluille tuloksellisuuden perusteella ylimääräisiä määrärahoja. Edellisen kerran ammattikorkeakoulujen tuloksellisuusrahoituksen mittaamismenetelmiä linjattiin vuonna 1999 (OPM:n työryhmien muistioita 16:1999). Mittareiden suuren ohjaavan vaikutuksen vuoksi niitä on syytä muokata ja uudistaa, jotta palkitsemisen kohteena olisi ammattikorkeakoulun toiminta mahdollisimman laaja-alaisesti. Lisäksi muokkaamista ja uudistamista on

syytä tehdä aina kun ammattikorkeakouluille asetettavat tavoitteet muuttuvat tai toiminta saa uusia muotoja.

Tuloksellisuusrahoituksen mittaamismenetelmiä kehitellessään työryhmä otti työnsä lähtökohdaksi hallituksen esityksessä ammattikorkeakoululaiksi määritellyt ammattikorkeakoulujen tehtävät. Ammattikorkeakoulut antavat käytäntöön painottunutta korkeakouluopetusta työelämän asiantuntijatehtäviin. Ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehitystyö palvelee toisaalta ammattikorkeakouluopintoja ja niiden kehittämistä sekä toisaalta alueellista ja paikallista elinkeino- ja muuta työelämää ja sen kehittämistä. Työryhmä katsoi, että näiden tehtävien tulisi näkyä ammattikorkeakouluille myönnettävässä tuloksellisuusrahoituksessa.

Työryhmän esityksessä on mittaamisen kohteiksi pyritty valitsemaan sellaisia tekijöitä, joihin ammattikorkeakoulu voi omalla toiminnallaan vaikuttaa. Mittaamisen kohteet on myös yhdistelty laajoiksi asiakokonaisuuksiksi, jotta yksittäiset mittarit eivät saisi liikaa painoarvoa myönnettäessä määrärahoja tuloksellisuuden perusteella.

Työryhmä toteaa, että esitettäviä mittareita laadittaessa on hyödynnetty käytettävissä olevaa tilastoaineistoa ja OPALA-järjestelmästä saatavaa opiskelijapalautetta. Tilastoaineiston kehittyessä voidaan esitettäviä mittareita kehittää ja parantaa.

Työryhmän toimeksiannon mukaisesti uudet mittarit otetaan käyttöön vuoden 2004 alusta lukien.

6.3 Tuloksellisuuden palkitsemisperusteet

Ammattikorkeakoulujen tuloksellisuusrahoituksen yleisinä palkitsemiskriteereinä käytetään viittä asiakokonaisuutta: 1) opetuksen ja opetusmenetelmien kehittyminen 2) koulutuksen vetovoima ja opintojen kulku 3) työelämäyhteydet sekä tutkimus ja kehittämistyö 4) aluevaikuttavuus 5) ammattikorkeakoulun toiminta- ja uusiutumiskyky

Ammattikorkeakoulun toiminta- ja uusiutumiskyky -asiakokonaisuuteen ei esitetä mittaria, vaan palkitseminen perustuu opetusministeriön arvioon. Muihin asiakokonaisuuksiin esitetään kohdassa 6.4 kuvattuja mittareita. Asiakokonaisuudet jakautuvat useaan mittaan, joilla mitataan kokonaisuuteen kuuluvien mitattavien kohteiden tasoa, tasoa ja trendiä tai pelkästään trendiä. Taso kertoo mitattavan kohteen tilanteen tietynä vuonna. Trendi osoittaa mitattavassa kohteessa tapahtuneen muutoksen. Muutoksesta palkitseminen ottaa huomioon kunkin ammattikorkeakoulun toimintaympäristön. Trendin avulla mitataan ammattikorkeakoulun viime vuosina tekemien toimenpiteiden vaikutusta mitattavan kohteen suhteen. Liitteessä 1 on esitetty mitoille laskentakaavoja.

Osa mitattavista kohteista on sellaisia, että niistä on saatavilla vain tasoa kuvaava yhden vuoden tilanne, mutta ei aikasarjaa. Aikasarja otetaan käyttöön sitä mukaa, kun tietoja saadaan. Henkilöstön kehittämismittaan ja opetuksen tasomittaan ei tällä hetkellä ole saatavissa tietoja.

Kunkin kokonaisuuden perusteella palkitaan 2–3 ammattikorkeakoulua, paitsi kohdasta 3.5. 1–2 ammattikorkeakoulua. Samasta asiakokonaisuudesta ammattikorkeakoulu voidaan palkita vain kahtena vuonna peräkkäin. Kustakin mitasta voi saada yhden +-pisteen. Jos kohteessa mitataan sekä tasoa että trendiä, voi molemmista saada yhden +-pisteen. Pääsääntöisesti 3 parasta ammattikorkeakoulua voi saada +-pisteitä. Palkittavat ammattikorkeakoulut ratkaistaan pisteiden summan perusteella. Opetusministeriö voi tarvittaessa vaihdella eri asiakokonaisuuksista maksettavaa tuloksellisuuspalkkion suuruutta.

Koulutuksen vetovoimasta ja opintojen kulku -asiakokonaisuudesta palkitsemisen edellytyksenä on, että ammattikorkeakoulun täyttöaste ja täyttöasteen alakohtaiset poikkeamat ovat tavoitesopimuksessa sovitulla tasolla.

6.4 Tuloksellisuusmitat ja -mittarit

6.4.1 Opetuksen ja opetusmenetelmien kehittyminen

Harjoittelu / mitataan tasoa

- OPALA-järjestelmästä opiskelijapalautteen kysymykset:
 - työharjoittelun aikana saatu ohjaus on ollut riittävää
 - työtehtävät harjoittelun aikana ovat tukeneet oppimista
- nuorten ja aikuisten koulutuksen tiedot yhdistettynä

Lasketaan koulutusaloittain kysymykseen vastanneiden vastauksista keskiarvo koko maa ja ammattikorkeakoulu. Keskiarvoa laskettaessa täysin eri mieltä = 1, osittain eri mieltä = 2, osittain samaa mieltä = 3 ja täysin samaa mieltä = 4.

Lasketaan koulutusaloittain poikkeama koko maa ja ammattikorkeakoulu. Koulutusalan vertailuluku lasketaan kertomalla koulutusalan poikkeamalla ammattikorkeakoulun kyseisen alan kysymykseen vastanneiden määrä. Ammattikorkeakoulun vertailuluku kysymykseen vastanneista saadaan, kun ammattikorkeakoulun koulutusalojen vertailuluvut lasketaan yhteen ja summa jaetaan ammattikorkeakoulun kysymykseen vastanneiden määrällä.

Lasketaan ammattikorkeakoululle vertailuluku molemmista kysymyksistä erikseen ja sen jälkeen vertailuluvut lasketaan yhteen. Näin saadaan ammattikorkeakoululle yksi vertailuluku.

Tavoiteltava luku (vertailuluku kysymyksiin vastanneet) on mahdollisimman paljon nollaa suurempi luku. Luku osoittaa kuinka paljon tyytyväisempiä/tyytymättömpiä kysymyksiin vastanneet ovat harjoitteluunsa suhteessa keskimääräiseen ammattikorkeakouluun. Kukin koulutusala painottuu alan kysymyksiin vastanneiden suhteessa.

Henkilöstön kehittäminen / mitataan tasoa

- henkilöstön omaan osaamiseen käyttämä työaika (työpäivinä)/päätoiminen henkilöstö
- mitta lasketaan ammattikorkeakouluittain

Päätoimisen henkilöstön työnantajan määräämänä käyttämä työaika (työpäivinä) oman osaamisensa kehittämiseen. Kehittäminen voi olla muutakin kuin koulutusta. Se kattaa eri muodoissaan kaiken ammatillisen osaamisen ylläpitämisen ja kehittämisen. Työpäivien määrä suhteutetaan päätoimisten henkilöiden lukumäärään. Oman osaamisen kehittämiseksi ei lueta osallistumista tutkimus- ja kehittämishankkeisiin.

Tavoiteltava luku (omaan osaamiseen käytetty työaika/päätoiminen henkilöstö) on mahdollisimman suuri luku. Mitä suurempi luku on, sitä enemmän ammattikorkeakoulu on panostanut henkilöstön osaamisen kehittämiseen työpäivinä mitattuna.

Opetuksen taso / mitataan tasoa

- OPALA-järjestelmästä opiskelijapalautteen kysymys:
 - ammattikorkeakoulussa saamani opetus on ollut korkeatasoista
- nuorten ja aikuisten koulutuksen tiedot yhdistettynä
- mittarin käyttöönotto edellyttää kysymyksen lisäämistä OPALA:n (=ammattikorkeakoulujen yhteinen opiskelijapalauttejärjestelmä)

Lasketaan koulutusaloittain kysymykseen vastanneiden vastauksista keskiarvo koko maa ja ammattikorkeakoulu. Keskiarvoa laskettaessa täysin eri mieltä = 1, osittain eri mieltä = 2, osittain samaa mieltä = 3 ja täysin samaa mieltä = 4.

Lasketaan koulutusaloittain poikkeama koko maa ja ammattikorkeakoulu. Koulutusalan vertailuluku lasketaan kertomalla koulutusalan poikkeamalla ammattikorkeakoulun kyseisen alan kysymykseen vastanneiden määrä. Ammattikorkeakoulun vertailuluku kysymykseen vastanneista saadaan, kun ammattikorkeakoulun koulutusalojen vertailuluvut lasketaan yhteen ja summa jaetaan ammattikorkeakoulun kysymykseen vastanneiden määrällä.

Tavoiteltava luku (vertailuluku kysymykseen vastanneet) on mahdollisimman paljon nollaa suurempi luku. Luku osoittaa kuinka paljon tyytyväisempiä/tyytymättömpiä kysymykseen vastanneet ovat samaansa opetukseen suhteessa keskimääräiseen ammattikorkeakouluun. Kukin koulutusala painottuu alan kysymykseen vastanneiden suhteessa.

Opiskelijavaihto Suomesta ja Suomeen /

mitataan sekä tasoa että trendiä

- ulkomaille lähteneiden ja ulkomailta saapuneiden opiskelijoiden ja harjoittelijoiden vaihtokuukaudet/ normiajalla opiskelevien opiskelijoiden määrä
- nuorten ja aikuisten koulutuksen tiedot yhdistettynä

Laskennassa käytettävät opiskelijavaihtokuukaudet saadaan, kun pitkissä vaihdoissa (yli 3 kk) olleiden henkilöiden vaihtokuukausien määrä kerrotaan 1,5:llä ja niihin lisätään lyhyiden vaihtojen (yli 1 viikko) kuukaudet.

Lasketaan koulutusaloittain poikkeama koko maa ja ammattikorkeakoulu. Opiskelijoiden ja harjoittelijoiden vaihtokuukausien määrä suhteutetaan aloittain ammattikorkeakoulun kyseisen alan normiajalla opiskelevien opiskelijoiden määrään. Koulutusalan vertailuluku lasketaan kertomalla koulutusalan poikkeamalla ammattikorkeakoulun kyseisen alan normiajalla opiskelevien opiskelijoiden määrä. Ammattikorkeakoulun vertailuluku opiskelijavaihtokuukausista saadaan, kun ammattikorkeakoulun koulutusalojen vertailuluvut lasketaan yhteen ja summa jaetaan ammattikorkeakoulun normiajalla opiskelevien opiskelijoiden määrällä.

Tavoiteltava luku (vertailuluku opiskelijoiden ja harjoittelijoiden vaihtokuukaudet/normiajalla opiskelevat opiskelijat) on mahdollisimman paljon nollaa suurempi luku. Luku osoittaa kuinka paljon laskennallisten vaihtokuukausien määrä on enemmän/vähemmän suhteessa keskimääräiseen ammattikorkeakouluun. Kukin koulutusala painottuu alan normiajalla opiskelevien opiskelijoiden suhteessa.

Päätoimisten opettajien koulutustaso / mitataan sekä tasoa että trendiä

- päätoimisten opettajien koulutustaso

Lasketaan koulutusaloittain päätoimisten opettajien koulutustason keskiarvo koko maa ja ammattikorkeakoulu. Keskiarvoa laskettaessa tohtorin- ja lisensiaatin tutkinto = 4, ylempi korkeakoulututkinto = 3, alempi korkeakoulututkinto ja ammattikorkeakoulututkinto = 2 ja muu tutkinto = 1.

Lasketaan koulutusaloittain poikkeama koko maa ja ammattikorkeakoulu. Koulutusalan vertailuluku lasketaan kertomalla koulutusalan poikkeamalla ammattikorkeakoulun kyseisen alan päätoimisten opettajien määrä. Ammattikorkeakoulun vertailuluku päätoimisista opettajista saadaan, kun ammattikorkeakoulun koulutusalojen vertailuluvut lasketaan yhteen ja summa jaetaan ammattikorkeakoulun kaikkien päätoimisten opettajien määrällä.

Tavoiteltava luku (vertailuluku päätoimiset opettajat) on mahdollisimman paljon nollassa suurempi luku. Luku osoittaa kuinka paljon korkeampi/matalampi päätoimisten opettajien koulutustaso on suhteessa keskimääräiseen ammattikorkeakouluun. Kukin koulutusala painottuu alan päätoimisten opettajien määrän suhteessa.

Ulkomaiset opinnot / mitataan sekä tasoa että trendiä

- ulkomailla suoritettavat hyväksiluettavat opintoviikot/normiajalla opiskelevat opiskelijat
- opintoviikkoihin sisältyy myös tutkintoon kuuluva harjoittelu
- nuorten ja aikuisten koulutuksen tiedot yhdistettynä

Lasketaan koulutusaloittain poikkeama koko maa ja ammattikorkeakoulu. Ulkomailla suoritettujen hyväksiluettavien opintoviikkojen määrä suhteutetaan aloittain ammattikorkeakoulun kyseisen alan normiajalla opiskelevien opiskelijoiden määrään. Koulutusalan vertailuluku lasketaan kertomalla koulutusalan poikkeamalla ammattikorkeakoulun kyseisen alan normiajalla opiskelevien opiskelijoiden määrä. Ammattikorkeakoulun vertailuluku ulkomailla suoritetuista hyväksiluetuista opintoviikoista saadaan, kun ammattikorkeakoulun koulutusalojen vertailuluvut lasketaan yhteen ja summa jaetaan ammattikorkeakoulun normiajalla opiskelevien opiskelijoiden määrällä.

Tavoiteltava luku (vertailuluku ulkomailla suoritettavat hyväksiluettavat opintoviikot/normiajalla opiskelevat opiskelijat) on mahdollisimman paljon nollassa suurempi luku. Luku osoittaa kuinka paljon ulkomailla suoritettujen hyväksiluettavien opintoviikkojen määrä on enemmän/vähemmän suhteessa keskimääräiseen ammattikorkeakouluun. Kukin koulutusala painottuu alan normiajalla opiskelevien opiskelijoiden suhteessa.

Vieraskielinen opetus / mitataan sekä tasoa että trendiä

- vieraalla kielellä järjestetty opetus opintoviikkoina (sisältää vieraskielisten koulutusohjelmien koko opetuksen)/normiajalla opiskelevat opiskelijat
- koulutusohjelman opetussuunnitelmassa olevaa toisella kotimaisella tai vieraalla kielellä järjestetty opetus (varsinaiset kieliopinnot eivät ole mukana)
- nuorten ja aikuisten koulutuksen tiedot yhdistettynä

Lasketaan koulutusaloittain poikkeama koko maa ja ammattikorkeakoulu. Vieraalla kielellä järjestettyjen opintoviikkojen määrä suhteutetaan aloittain ammattikorkeakoulun kyseisen alan normiajalla opiskelevien opiskelijoiden määrään. Koulutusalan vertailuluku lasketaan kertomalla koulutusalan poikkeamalla ammattikorkeakoulun kyseisen alan normiajalla opiskelevien opiskelijoiden määrä. Ammattikorkeakoulun vertailuluku opintoviikoista saadaan, kun ammattikorkeakoulun koulutusalojen vertailuluvut lasketaan yhteen ja summa jaetaan ammattikorkeakoulun normiajalla opiskelevien opiskelijoiden määrällä.

Tavoiteltava luku (vertailuluku vieraalla kielellä järjestetty opetus opintoviikkoina/normiajalla opiskelevien opiskelijat) on mahdollisimman paljon nollaa suurempi luku. Luku osoittaa kuinka paljon enemmän/vähemmän vieraalla kielellä järjestetyn opetuksen opintoviikkoja on suhteessa keskimääräiseen ammattikorkeakouluun. Kukin koulutusala painottuu alan normiajalla opiskelevien opiskelijoiden suhteessa.

Virtuaaliopetus / mitataan sekä tasoa että trendiä

- hyväksyttävästi suoritettut opintoviikot/normiajalla opiskelevat opiskelijat
- nuorten ja aikuisten koulutuksen tiedot yhdistettynä

Lasketaan koulutusaloittain poikkeama koko maa ja ammattikorkeakoulu. Hyväksyttävästi suoritettujen opintoviikkojen määrä suhteutetaan aloittain ammattikorkeakoulun kyseisen alan normiajalla opiskelevien opiskelijoiden määrään. Koulutusalan vertailuluku lasketaan kertomalla koulutusalan poikkeamalla ammattikorkeakoulun kyseisen alan normiajalla opiskelevien opiskelijoiden määrä. Ammattikorkeakoulun vertailuluku hyväksyttävästi suoritetuista opintoviikoista saadaan, kun ammattikorkeakoulun koulutusalojen vertailuluvut lasketaan yhteen ja summa jaetaan ammattikorkeakoulun normiajalla opiskelevien opiskelijoiden määrällä.

Tavoiteltava luku (vertailuluku hyväksyttävästi suoritettut opintoviikot/normiajalla opiskelevat opiskelijat) on mahdollisimman paljon nollaa suurempi luku. Luku osoittaa kuinka paljon enemmän/vähemmän hyväksyttävästi suoritettuja opintoviikkoja on suhteessa keskimääräiseen ammattikorkeakouluun. Kukin koulutusala painottuu alan normiajalla opiskelevien opiskelijoiden suhteessa.

6.4.2 Koulutuksen vetovoima ja opintojen kulku

Koulutuksen keskeyttäneet / mitataan sekä tasoa että trendiä

- Tilastokeskuksen aineisto
- koulutuksen keskeyttäneet/opiskelijamäärä
- nuorten ja aikuisten koulutuksen tiedot yhdistettynä
- mitta lasketaan lukuvuoden ei kalenterivuoden aineistosta

Keskeyttäminen lasketaan kaavalla:

$$\begin{array}{rcl} & \text{opiskelijat 20.9.vvvv (A)} & \\ \text{miinus} & \text{tutkinnon suorittaneet 21.9.vvvv-20.9.vvvv +1 (B)} & \\ \text{miinus} & \text{opiskelua jatkavat 20.9.vvvv +1 (C)} & \\ = & \text{keskeyttäneet 21.9.vvvv-20.9.vvvv +1 (D)} & \end{array}$$

$$\text{Keskeyttäneiden \% -osuus} = \text{keskeyttäneet (D)} / \text{opiskelijat (A)} * 100$$

Lasketaan koulutusaloittain poikkeama koko maa ja ammattikorkeakoulu. Koulutusalan vertailuluku lasketaan kertomalla koulutusalan poikkeamalla ammattikorkeakoulun kyseisen alan opiskelijamäärä. Ammattikorkeakoulun vertailuluku keskeyttäneistä saadaan, kun ammattikorkeakoulun koulutusalojen vertailuluvut lasketaan yhteen ja summa jaetaan ammattikorkeakoulun opiskelijoiden lukumäärällä.

Tavoiteltava luku (vertailuluku keskeyttäneet/opiskelijamäärä) on mahdollisimman paljon nolaa suurempi luku. Luku osoittaa kuinka paljon enemmän/vähemmän keskeyttäneitä on suhteessa keskimääräiseen ammattikorkeakouluun. Kukin koulutusala painottuu alan opiskelijamäärän suhteessa.

Koulutuksen vetovoima / mitataan trendiä

- ensisijaisten hakijoiden määrä/sovitut nuorten koulutuksen aloituspaikat

Lasketaan koulutusaloittain poikkeama koko maa ja ammattikorkeakoulu. Koulutusalan vertailuluku lasketaan kertomalla koulutusalan poikkeamalla ammattikorkeakoulun kyseisen alan aloituspaikat. Ammattikorkeakoulun vertailuluku aloituspaikoista saadaan, kun ammattikorkeakoulun koulutusalojen vertailuluvut lasketaan yhteen ja summa jaetaan ammattikorkeakoulun sovittujen aloituspaikkojen lukumäärällä.

Tavoiteltava luku (vertailuluku ensisijaiset hakijoiden määrä/sovitut nuorten koulutuksen aloituspaikat) on mahdollisimman paljon nolaa suurempi luku. Luku osoittaa kuinka monta hakijaa enemmän/vähemmän haki ammattikorkeakoulun nuorten koulutukseen suhteessa keskimääräiseen ammattikorkeakouluun. Lukua laskettaessa on otettu huomioon eri koulutusaloille sovittujen aloituspaikkojen määrät. Kukin koulutusala painottuu alalle sovittujen aloituspaikkojen suhteessa.

Opintojen kulku /mitataan sekä tasoa että trendiä

- Tilastokeskuksen aineisto
- yli 30 opintoviikkoa vuodessa suorittaneet/normiajalla opiskelevat opiskelijat
- nuorten koulutus
- mitassa ei ole mukana ensimmäistä vuotta läsnä olevien opiskelijoiden opintoviikot
- mitassa normiajalla opiskelevien opiskelijoiden määrästä vähennetään uusien opiskelijoiden määrä
- eri vuoden tieto kuin palkittava vuosi (esimerkiksi vuonna 2004, aineistona on lukuvuoden 2001–2002 suoritukset 20.9.2002 opiskelevilla opiskelijoilla)

Lasketaan koulutusaloittain poikkeama koko maa ja ammattikorkeakoulu. Koulutusalan vertailuluku lasketaan kertomalla koulutusalan poikkeamalla kyseisen alan normiajalla

opiskelevien opiskelijoiden määrä. Ammattikorkeakoulun vertailuluku yli 30 opintoviikkoa vuodessa suorittaneista saadaan, kun ammattikorkeakoulun koulutusalojen vertailuluvut lasketaan yhteen ja summa jaetaan ammattikorkeakoulun normiajalla opiskelevien opiskelijoiden määrällä.

Tavoiteltava luku (vertailuluku yli 30 opintoviikkoa vuodessa suorittaneet/normiajalla opiskelevat opiskelijat) on mahdollisimman paljon nollaa suurempi luku. Luku osoittaa kuinka paljon yli 30 opintoviikkoa vuodessa suorittaneiden määrä on enemmän/vähemmän suhteessa keskimääräiseen ammattikorkeakouluun. Kukin koulutusala painottuu alan normiajalla opiskelevien opiskelijoiden suhteessa

Sukupuolten tasa-arvon edistäminen / mitataan tasoa

- vähemmistösukupuolta edustavat normiajalla opiskelevat opiskelijat/normiajalla opiskelevat opiskelijat
- nuorten koulutus
- tarkastelussa ovat mukana vain sukupuolen mukaan eriytyneet koulutusohjelmat
- sukupuolen mukaan eriytyneitä ovat koulutusohjelmat, joissa vähemmistösukupuolen osuus on valtakunnallisesti korkeintaan 30 %.

Lasketaan koulutusohjelmittain poikkeama koko maa ja ammattikorkeakoulu. Koulutusohjelman vertailuluku lasketaan kertomalla koulutusohjelman poikkeamalla ammattikorkeakoulun kyseisen ohjelman normiajalla opiskelevien opiskelijoiden määrä. Ammattikorkeakoulun vertailuluku vähemmistösukupuolta edustavien normiajalla opiskelevien määrästä saadaan, kun ammattikorkeakoulun koulutusohjelmien vertailuluvut lasketaan yhteen ja summa jaetaan ammattikorkeakoulun normiajalla opiskelevien opiskelijoiden määrällä.

Tavoiteltava luku (vertailuluku vähemmistösukupuolta edustavat normiajalla opiskelevat opiskelijat/normiajalla opiskelevien opiskelijoiden kokonaismäärä) on mahdollisimman paljon nollaa suurempi luku. Luku osoittaa, missä määrin ammattikorkeakoulu on onnistunut saamaan vähemmistösukupuolta edustavia normiajalla opiskelevia opiskelijoita sukupuolen mukaan eriytyneille koulutusohjelmille. Kukin koulutusohjelma painottuu normiajalla opiskelevien opiskelijoiden suhteessa.

Tutkintojen läpäisy / mitataan tasoa

- tutkinnon suorittaneet/neljä vuotta aikaisemmin aloittaneet
- nuorten koulutus
- jos tutkintojen lukumäärä on suurempi kuin aloittaneiden määrä, tutkintojen määräksi otetaan neljä vuotta aikaisemmin aloittaneiden määrä
- mitan laskutapa uudistetaan siinä vaiheessa, kun Tilastokeskuksesta saadaan henkilötunnuspohjainen tieto tutkintojen läpäisystä

Lasketaan koulutusaloittain poikkeama koko maa ja ammattikorkeakoulu. Koulutusalan vertailuluku lasketaan kertomalla koulutusalan poikkeamalla ammattikorkeakoulun kyseisen alan neljä vuotta aikaisemmin aloittaneet. Ammattikorkeakoulujen vertailuluku tutkinnon suorittaneista saadaan, kun ammattikorkeakoulun koulutusalojen vertailuluvut lasketaan yhteen ja summa jaetaan ammattikorkeakoulussa neljä vuotta aikaisemmin aloittaneiden lukumäärällä.

Tavoiteltava luku (vertailuluku suoritettut tutkinnot/neljä vuotta aikaisemmin aloittaneet) on mahdollisimman paljon nollaa suurempi luku. Luku osoittaa kuinka paljon enemmän/vähemmän suoritettiin tutkinnon suhteessa keskimääräiseen ammattikorkeakouluun. Kukin koulutusala painottuu alan neljä vuotta aikaisemmin aloittaneiden suhteessa.

6.4.3 Työelämäyhteydet sekä tutkimus ja kehitystyö

Hankkeistetut opinnäytetyöt / mitataan tasoa

- hankkeistetut opinnäytetyöt/normiajalla opiskelevat opiskelijat
- nuorten ja aikuisten koulutuksen tiedot yhdistettynä

Lasketaan koulutusaloittain poikkeama koko maa ja ammattikorkeakoulu. Hankkeistettujen opinnäytetöiden määrä suhteutetaan aloittain ammattikorkeakoulun kyseisen alan normiajalla opiskelevien opiskelijoiden määrään. Koulutusalan vertailuluku lasketaan kertomalla koulutusalan poikkeamalla ammattikorkeakoulun normiajalla opiskelevien opiskelijoiden määrä. Ammattikorkeakoulun vertailuluku hankkeistetuista opinnäytetöistä saadaan, kun ammattikorkeakoulun koulutusalojen vertailuluvut lasketaan yhteen ja summa jaetaan ammattikorkeakoulun normiajalla opiskelevien opiskelijoiden määrällä.

Tavoiteltava luku (vertailuluku hankkeistetut opinnäytetyöt/normiajalla opiskelevat opiskelijat) on mahdollisimman paljon nollaa suurempi luku. Luku osoittaa kuinka paljon enemmän/vähemmän hankkeistettuja opinnäytetöitä on suhteessa keskimääräiseen ammattikorkeakouluun. Kukin koulutusala painottuu alan normiajalla opiskelevien opiskelijoiden suhteessa.

Palvelutoiminnan laajuus / mitataan trendiä

- maksullisen palvelutoiminnan tulot/koko tulo-rahoitus
- ammattikorkeakoulujen kustannusseuranta (OPH) -aineisto
- mitta lasketaan ammattikorkeakouluittain

Lasketaan maksullisen palvelutoiminnan tulo-rahoituksen osuus ammattikorkeakoulun koko tulo-rahoituksesta.

Tavoiteltava luku on mahdollisimman suuri. Luku osoittaa ammattikorkeakoulun palvelutoiminnan laajuuden.

Tutkimustoiminnan laajuus / mitataan trendiä

- tutkimustyön menot/koko tulo-rahoitus
- Tilastokeskuksen aineisto sekä ammattikorkeakoulujen kustannusseuranta (OPH) -aineisto
- mitta lasketaan ammattikorkeakouluittain

Lasketaan tutkimustyön menojen suhde ammattikorkeakoulun koko tulo-rahoitukseen.

Tavoiteltava luku on mahdollisimman suuri. Luku osoittaa ammattikorkeakoulun tutkimustoiminnan laajuuden.

Tutkimustoiminnan henkilöstömäärä / mitataan trendiä

- tutkimushenkilöstö/päätoimiset opettajat
- Tilastokeskuksen aineisto sekä AMKOTA
- mitta lasketaan ammattikorkeakouluittain

Lasketaan tutkimus- ja kehittämistyötä tehneiden henkilöiden määrän suhde ammattikorkeakoulujen päätoimisiin opettajiin. Tutkimus- ja kehittämistyötä tehneisiin luetaan mukaan tohtorin, lisensiaatin, ylemmän ja alemman korkeakoulututkinnon suorittaneet sekä ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet ja insinöörit. Viimeksimainitut siitä syystä, että ne sisältyvät Tilastokeskuksen kyselyssä samaan ryhmään ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden kanssa.

Tavoiteltava luku on mahdollisimman suuri. Luku osoittaa kuinka paljon ammattikorkeakoulussa on ammattitaitoista tutkimushenkilöstöä suhteessa päätoimisten opettajien määrään.

6.4.4 Aluevaikuttavuus

Avoimessa ammattikorkeakouluopetus / mitataan tasoa

- avoimessa ammattikorkeakouluopetuksessa suoritettavat opintoviikot (muiden kuin amk:n omien tutkinto-opiskelijoiden suorittamat opintoviikot)/normiajalla opiskelevat opiskelijat
- nuorten ja aikuisten koulutuksen tiedot yhdistettynä

Lasketaan koulutusaloittain poikkeama koko maa ja ammattikorkeakoulu. Avoimessa ammattikorkeakouluopetuksessa suoritettujen opintoviikkojen määrä suhteutetaan aloittain ammattikorkeakoulun kyseisen alan normiajalla opiskelevien opiskelijoiden määrään. Koulutusalan vertailuluku lasketaan kertomalla koulutusalan poikkeamalla normiajalla opiskelevien opiskelijoiden määrä. Ammattikorkeakoulun vertailuluku opintoviikoista saadaan, kun ammattikorkeakoulun koulutusalojen vertailuluvut lasketaan yhteen ja summa jaetaan ammattikorkeakoulun normiajalla opiskelevien opiskelijoiden määrällä.

Tavoiteltava luku (vertailuluku avoimessa ammattikorkeakouluopetuksessa suoritettavat opintoviikot/normiajalla opiskelevat opiskelijat) on mahdollisimman paljon nollaa suurempi luku. Luku osoittaa kuinka paljon enemmän/vähemmän avoimessa ammattikorkeakouluopetuksessa suoritettuja opintoviikkoja on suhteessa keskimääräiseen ammattikorkeakouluun. Kukin koulutusala painottuu alan normiajalla opiskelevien opiskelijoiden suhteessa.

Opiskelijoiden rekrytointialue ja tutkinnon

suorittaneiden työllistymisalue / mitataan trendiä

- Tilastokeskuksen aineisto
- rekrytointialue: uusien opiskelijoiden asuinkorkeakoulualue edellisen vuoden lopussa/ammattikorkeakoulun uudet opiskelijat
- työllistymisalue: opiskelukorkeakoulualueelle jääneet työllistyneet tutkinnon suorittaneet/ammattikorkeakoulun tutkinnon suorittaneet
- nuorten ja aikuisten koulutuksen tiedot yhdistettynä
- eri vuoden tieto kuin palkittava vuosi

Rekrytointialue: lasketaan koulutusaloittain poikkeama koko maa ja ammattikorkeakoulu. Koulutusalan vertailuluku lasketaan kertomalla koulutusalan poikkeamalla ammattikorkeakoulun kyseisen alan uudet opiskelijat. Ammattikorkeakoulun vertailuluku saadaan, kun ammattikorkeakoulun koulutusalojen vertailuluvut lasketaan yhteen ja summa jaetaan ammattikorkeakoulun uusien opiskelijoiden lukumäärällä.

Työllistymisalue: lasketaan koulutusaloittain poikkeama koko maa ja ammattikorkeakoulu. Koulutusalan vertailuluku lasketaan kertomalla koulutusalan poikkeamalla ammattikorkeakoulun kyseisen alan tutkinnon suorittaneet. Ammattikorkeakoulun vertailuluku saadaan, kun ammattikorkeakoulun koulutusalojen vertailuluvut lasketaan yhteen ja summa jaetaan ammattikorkeakoulun tutkinnon suorittaneiden lukumäärällä.

Lasketaan rekrytointialueen ja työllistymisalueen vertailuluvut yhteen ja saadaan ammattikorkeakoululle yksi vertailuluku.

Tavoiteltava luku (vertailuluku opiskelijoiden rekrytointialue ja työllistyneiden tutkinnon suorittaneiden työllistymisalue) on mahdollisimman paljon nollaa suurempi luku. Luku osoittaa, että ammattikorkeakoulu sekä palvelee alueensa nuorisoa tarjoamalla nuorille kiinnostavia koulutusmahdollisuuksia omalla alueella että palvelee alueensa elinkeino- ja muuta työelämää tuottamalla alueen työelämän tarvitsemää korkeakoulutettua työvoimaa. Kukin koulutusala painottuu alan ammattikorkeakoulun uusien opiskelijoiden/ tutkinnon suorittaneiden lukumäärän suhteessa.

Käytetty korkeakoulualuejako on liitteenä 2.

Työllistyneet tutkinnon suorittaneet / mitataan trendiä

- Tilastokeskuksen aineisto
- työllistyneet tutkinnon suorittaneet/tutkinnon suorittaneet
- nuorten ja aikuisten koulutuksen tiedot yhdistettynä
- eri vuoden tieto kuin palkittava vuosi

Ammattikorkeakoulussa kolmen edellisen vuoden aikana tutkinnon suorittaneiden työllistyminen vuoden lopussa koulutusaloittain verrattuna vastaavan koulutusalan keskimääräiseen työllistymiseen.

Kullakin alalla valmistuneiden määrä kerrotaan työllistymisprosentin poikkeamalla alan valtakunnallisesta työllistymisprosentista. Eri alojen luvut lasketaan yhteen ja näin saatu vertailuluku jaetaan tutkinnon suorittaneiden määrällä. Työllistymisprosenttina pidetään kolmen edeltävän vuoden tutkinnon suorittaneiden työllisyystilannetta vertailuvuoden lopussa.

Tavoiteltava luku (vertailuluku työllistyneet tutkinnon suorittaneet/tutkinnon suorittaneet) on mahdollisimman paljon nollaa suurempi luku. Mitä suurempi luku on, sitä paremmin ammattikorkeakoulusta valmistuneet työllistyvät verrattuna muissa ammattikorkeakouluissa tutkinnon suorittaneisiin. Lukua laskettaessa on otettu huomioon eri aloilta valmistuneiden määrät. Kukin koulutusala painottuu vain siinä suhteessa kuin siltä on tutkinnon suorittaneita.

Työttömät tutkinnon suorittaneet / mitataan trendiä

- Tilastokeskuksen aineisto
- työttömät tutkinnon suorittaneet/tutkinnon suorittaneet

- nuorten ja aikuisten koulutuksen tiedot yhdistettynä
- eri vuoden tieto kuin palkittava vuosi

Ammattikorkeakoulussa kolmen edellisen vuoden aikana tutkinnon suorittaneiden työttömyys vuoden lopussa koulutusaloittain verrattuna vastaavan koulutusalan keskimääräiseen työttömyyteen.

Kullakin alalla valmistuneiden määrä kerrotaan työttömyysprosentin poikkeamalla alan valtakunnallisesta työttömyysprosentista. Eri alojen luvut lasketaan yhteen ja näin saatu vertailuluku jaetaan tutkinnon suorittaneiden määrällä. Työttömyysprosenttina pidetään kolmen edeltävän vuoden tutkinnon suorittaneiden työttömyystilannetta vertailuvuoden lopussa.

Tavoiteltava luku (vertailuluku tutkinnon suorittaneiden työttömyys/tutkinnon suorittaneet) on mahdollisimman paljon nolaa suurempi luku. Mitä suurempi luku on, sitä vähemmän ammattikorkeakoulusta valmistuneita on työttömänä verrattuna muissa ammattikorkeakouluissa tutkinnon suorittaneisiin. Lukua laskettaessa on otettu huomioon eri aloilta valmistuneiden määrät. Kukin koulutusala painottuu vain siinä suhteessa kuin siltä on tutkinnon suorittaneita.

6.4.5 Arvio ammattikorkeakoulun toiminta- ja uusiutumiskyvystä

Opetusministeriö tekee ammattikorkeakoulukohtaisen arvion korkeakoulun toiminta- ja uusiutumiskyvystä. Arviossa huomioidaan ammattikorkeakoulun oman toimintastrategian selkeys ja sen toteutuminen. Arvio pohjautuu opetusministeriön ja ammattikorkeakoulun erilaisissa vuorovaikutustilanteissa syntyvään materiaaliin, muun muassa tavoitesopimusprosessin yhteydessä tuotettuun aineistoon, ammattikorkeakoulujen kanssa käytäviin neuvotteluihin sekä muuhun tiedontuotantoon. Asiakokonaisuuteen liittyvää mittaria ei esitetä.

6.5 Eriävät mielipiteet

Työryhmän esittämät mittarit tutkimustoiminnan laajuus (3.3.3) sekä tutkimustoiminnan henkilöstön määrä (3.3.4) mittaavat tutkimustoiminnan menojen suhdetta koko tulorahoitukseen sekä tutkimushenkilöstön suhdetta koko henkilöstöön. Taloudelliset edellytykset ko. resurssien suuntaamiselle voivat vaihdella ammattikorkeakoulusta riippumattomista syistä. Mittarit eivät myöskään ole riittävän yksiselitteisiä. Mittareista tulisi tässä vaiheessa joko luopua tai selvittää onko mittarit mahdollista yhdistää yhdeksi mittariksi, jolloin mittarin suhteellinen painoarvo pieneneisi.

Susanna Kivelä

Anneli Pirttilä

Eriävä mielipide

(liittyy asiakokonaisuuden ”koulutuksen vetovoima ja opintojen kulku” mittariin ”sukupuolten tasa-arvon edistäminen”)

Työryhmä korostaa raporttinsa lähtökohdissa, että tuloksellisuusrahoituksen mittausmenetelmiä kehitettäessä on mittauksen kohteiksi pyritty valitsemaan sellaisia tekijöitä, joihin ammattikorkeakoulu voi omalla toiminnallaan vaikuttaa. Mittaristoon sisällytetty, kappaleessa 3.2.4. esitetty mittari sukupuolten tasa-arvon edistämisestä on kuitenkin käsitykseni mukaan luonteeltaan sellainen, että ammattikorkeakoulun todelliset mahdollisuudet vaikuttaa tähän ovat olemattomat ja johtavat itse koulutuksen sisällön ja suuntaamisen kannalta epätarkoituksenmukaiseen kehitykseen. Eri sukupuolten koulutukseen hakeutumiseen ja ammattirakenteiden monipuolistumiseen vaikuttavat hyvin monet ja laajat yhteiskunnalliset ilmiöt, joihin vaikuttaminen on yksittäisen ammattikorkeakoulun tai edes koko ammattikorkeakoulujärjestelmän ulottumattomissa.

Edellä mainituista syistä sukupuolten tasa-arvon edistäminen tulisi mielestäni jättää pois ammattikorkeakoulujen tuloksellisuusmittareiden joukosta.

Anneli Pirttilä

6.6 Ammattikorkeakoulujen lausunnot

Työryhmä päätti pyytää ammattikorkeakouluilta lausunnot ehdotuksestaan ammattikorkeakoulujen tuloksellisuusrahoituksen mittaamismenetelmistä. Yhteensä 29:stä ammattikorkeakoulusta lausunnon antoi 18 ammattikorkeakoulua. Kolme ammattikorkeakoulua ilmoitti, etteivät ne anna asiasta lausuntoa, mutta voivat pääosin hyväksyä työryhmän ehdotuksen.

Ammattikorkeakoulujen lausunnoissa pidettiin tuloksellisuusrahoituksen yleisten kriteerien uudistamista ja kehittämistä tarpeellisena ja perusteltuna. Useassa lausunnossa katsottiin, että ehdotettu mittaristo kuvaa nykyistä mittaristoa paremmin ja kokonaisvaltaisemmin ammattikorkeakoulujen toimintaa ja tukee täten myös sen kehittämistä.

Enemmistö lausunnoista tuki työryhmän ehdotusta palkitsemiskriteereinä käytettävästä viidestä asiakokonaisuudesta: 1) opetuksen- ja opetusmenetelmien kehittäminen 2) koulutuksen vetovoima ja opintojen kulku 3) työelämäyhteydet sekä tutkimus- ja kehitystyö 4) aluevaikuttavuus 5) ammattikorkeakoulun toiminta ja uusiutumiskyky. Muutamissa ammattikorkeakoulujen lausunnoissa suhtauduttiin kuitenkin kriittisesti viidenteen asiakokonaisuuteen, jonka katsottiin olevan ongelmallinen, koska arvioinnin kriteerit ammattikorkeakoulujen toiminta- ja uusiutumiskyvystä eivät ole etukäteen ammattikorkeakoulujen tiedossa. Lisäksi eräissä lausunnoista katsottiin, että työryhmän tulisi harkita mittareiden määrän supistamista, jotta niiden vaikuttavuus ja ohjaavuus korostuisi. Kansainvälistymisen säilyttäminen omana tuloksellisuuden kokonaisuutena sai myös kannatusta joissakin lausunnoissa.

Ammattikorkeakoulujen lausunnot sisälsivät useita mitattaviin kohteisiin ja mittaamistekniikkaan liittyviä huomioita. Opetuksen tasoa pidettiin tärkeänä ja ammattikorkeakoulun toiminnan kannalta keskeisenä kohteena, mutta opiskelijoille suunnattua kysymystä ei eräiden lausuntojen mukaan pidetty luotettavana ja riittävänä tapana mittaamaan tätä ilmiötä. Noin puolessa lausunnoista katsottiin sukupuolten tasa-arvon edistäminen sellaiseksi alueeksi, johon ammattikorkeakoulu ei voi omalla toiminnallaan vaikuttaa. Hieman vaajat puolet lausunnoista nosti henkilöstön kehittämisen sellaiseksi mitaksi, joka edellyttäisi tarkempaa määrittelyä. Myös aikuiskoulutuksen mukaanotto mm. opiskelijavaihtoon herätti jonkin verran kritiikkiä. Työelämäyhteydet ja tutkimus- ja kehitystyö sekä aluevaikuttavuus ovat uusia asiakokonaisuuksia tuloksellisuusrahoituksen palkitsemiskohteina. Ammattikorkeakoulujen lausunnot sisälsivät näihin liittyviä kehittämissuhteita.

7 Työryhmän ehdotukset

7.1 Tiedonkeruun ja tietotuotannon kehittäminen

7.1.1 Tiedonsaannin ajankohtaisuus ja tilastotuotannon aikataulut

Tilastokeskuksen ammattikorkeakouluilta keräämät opiskelija- ja tutkintotiedot valmistuvat opetusministeriön ja ammattikorkeakoulujen maaliskuussa käytävien tavoitesopimusneuvottelujen kannalta liian myöhään. Tilastokeskuksen tietotuotantoa nopeuttamalla voitaisiin opetusministeriön erillisestä opiskelija- ja tutkintotietojen keruusta luopua. Myös Tilastokeskuksen opettajatilastoihin liittyvät kysymykset kartoitetaan. Lisäksi tulee selvittää, onko rahoitusjärjestelmän tarvitsemat tiedot mahdollista liittää samaan tiedonkeruuseen. Jotta välttyttäisiin ylimääräiseltä työltä ja tietojen moninkertaiselta keräämiseltä, työryhmä esittää, että asetetaan opetusministeriön, opetushallituksen, Tilastokeskuksen ja ammattikorkeakoulujen edustajista koottu työryhmä, jonka tehtävänä on:

- määrittellä tietosisällöt ja käsitteet vastaamaan kunkin tahon tietotarpeita
- tehdä ehdotus siitä, kuinka tiedonkeruun ajankohdat sovitaan ammattikorkeakoulujen ja muiden tiedontarvitsijoiden kesken
- tehdä selvitys siitä, kuinka ammattikorkeakoulujen tietojärjestelmiä ja Tilastokeskuksen tiedonkeruuta voitaisiin kehittää siten, että tiedot saataisiin oppilaitoksilta nykyistä oikeellisempina ja luotettavampina
- tehdä ehdotus siitä, miten tietojen valmistumisajankohtaa voitaisiin aikaistaa.

Tavoitteena on, että vuoden 2005 tiedot kerätään vain Tilastokeskukseen ja siirretään sieltä muihin järjestelmiin.

Opetushallituksen ylläpitämästä yhteishakujärjestelmän tiedoista saadaan raportteja ammattikorkeakoulujen ja sidosryhmien käyttöön liian pitkällä viiveellä. Jotta ammattikorkeakoulut voisivat hyödyntää järjestelmästä saatavaa tietoa nopeammin, työryhmä esittää, että:

- tiedot siirretään AMKOTA:n hakukierroksittain
- raportointia kehitetään siten, että hakijoista saataisiin tietoja ammattikorkeakoulu- ja koulutusalan tilastotietojen valmistuttua
- raportointia olisi kehitettävä siten, että tiedoista saadaan "pikatilastoja" heti valintaprosessin jälkeen
- ammattikorkeakoulut ja opetushallinto määrittelevät yhdessä uusien raporttien ja tuotettavan tilastointiaineiston tietosisällöt, luokittelevat tekijät, tietojen poimintaehdot sekä tuotantoaikataulun.

Tavoitteena on, että uudet raportit olisivat ammattikorkeakoulujen käytössä vuoden 2004 alusta.

7.1.2 Tietopalvelun kehittäminen

AMKOTA-tietokannan raportit ovat staattisia eikä tietokanta mahdollista tietojen yhdistelemistä käyttäjien tarvitsemiksi uusiksi, ei valmiina oleviksi raporteiksi. Tietokannasta puuttuu myös mahdollisuus muokata olevaa tietoa graafiseen muotoon. AMKOTA-tietokannan tiedot saa paperitulosteina, mutta järjestelmästä ei ole mahdollista poimia tietoja suoraan taulukko- ja tietokantaohjelmiin tai ammattikorkeakoulujen omiin järjestelmiin. Jotta tietokannan käyttö helpottuisi ja tietojen käytettävyys ja jatkojalostettavuus paranisi, työryhmä esittää että:

- aloitetaan avoimen tietopalvelun kehittäminen eri käyttäjäryhmien tarpeista lähtien
- määritellään kohderyhmät ja tietopalvelun tavoitetaso: eri vuosien ja eri koulutusalojen tietojen vapaampi yhdistely ja poiminen
- tietopoiminnat tulisi voida jatkokäsitellä millä tahansa yleisesti käytössä olevalla taulukko-ohjelmalla
- tiedostojen muokkaaminen taulukoksi ja graafiseksi kuvaksi oltava mahdollista sekä niiden edelleen lähettäminen sähköpostilla
- tietopalvelun tietotuotanto on ajantasaisessa yhteydessä AMKOTA tietokannan tietoihin.

Tavoitteena on, että uudenlainen järjestelmä otetaan asteittain käyttöön vuodesta 2004 alkaen.

7.1.3 Nykyisen tiedonkeruun tietosisältöjen parantaminen

Yhteishakujärjestelmän hakijatilastoinnin yksi ongelma on ammattikorkeakouluun ensisijaisesti hakeneiden ryhmä. Järjestelmässä ensisijaisiin hakijoihin tilastoidaan myös kaikki jälkivalinnan hakijat. Ongelma on myös opiskelupaikan vastaanottaneiden pohjakoulutus-tietojen kirjaaminen. Mikäli paikan vastaanottajalla useita tutkintoa, vain tutkinto, jolla opiskelupaikkaa haetaan, kirjautuu pohjakoulutustiedoksi. Myös ammatillisen näyttötutkinnon suorittaneiden tilastointi erikoistapauksina valittujen joukkoon on ongelmallista. Näyttötutkinnon suorittaneet tulisi tilastoida samaan ryhmään muiden ammatillisen tutkinnon suorittaneiden kanssa. Jotta yhteishaun tilastointi ja ryhmittelyongelmista päästäisiin, työryhmä esittää, että:

- tilastointia korjataan siten, että jälkivalinnan hakijat erotetaan omaksi ryhmäkseen pois ensisijaisista hakijoista
- parannetaan yhteishaun tiedonkeruuta ja raportointia siten, että sieltä saadaan esille myös ne hakijat ja paikan vastaanottaneet, joilla on sekä ammatillinen että ylioppilastutkinto
- muutetaan tiedonkeruuta ja tilastointia siten, että näyttötutkinnot voidaan tarvittaessa tilastoida erikseen ja tarvittaessa samaan ryhmään muiden ammatillisen tutkinnon suorittaneiden kanssa.

Tavoitteena on, että jälkivalinnan hakijat tilastoidaan omana ryhmänään vuoden 2003 tilastoinnissa.

Tavoitteena on, että vuotta 2004 koskevista yhteishaun eri pohjakoulutuksella hakeneista saadaan kaikki pohjakoulutustiedot ja tilastot tehdään korjatuilla ryhmittelyillä.

Ammattikorkeakoulussa opintonsa keskeyttäneitä on seurattu tiiviisti jo vuosia. Ammattikorkeakouluissa on herättänyt hämmennystä se, että eri tilastoissa käytetään termejä keskeyttäneet / eronneet, kun tarkoitetaan samaa asiaa. Ammattikorkeakoulut haluaisivat myös, että keskeyttämisen syyt tilastoitaisiin tarkemmalla erittelyllä. Jotta keskeyttäneiden tilastointi vastaisi paremmin ammattikorkeakoulujen tarpeita, työryhmä esittää, että:

- yhtenäistetään keskeyttämisen tilastoinnin terminologia
- tarkennetaan keskeyttäneiden syiden tilastointia.

Tavoitteena on, että vuoden 2004 tilastot tehdään korjatuilla ryhmittelyillä.

AMKOTA:n opintojen tilastoinnissa käytetään eri kohteissa erilaisia tilastointiyksiköitä ja tarkkuustasoja. Esimerkiksi kielten opetus tilastoidaan järjestettyinä opintoviikkoina, mutta avoin ammattikorkeakouluopetus suoritettuina opintoviikkoina. Kielten opetuksessa tilastointiyksikkö on ammattikorkeakoulu, kun se yleensä on ammattikorkeakoulu ja koulutusala. Myös tilastoinnin tarkkuustasossa on puutteita. Esimerkiksi opinnäytetyöt tilastoidaan kaikki yhdessä, vaikka ne voitaisiin tilastoida erikseen nuorten, aikuisten ja jatko-tutkintojen osalta. Jotta opintojen tilastointi saataisiin yhtenevämmäksi, työryhmä esittää, että:

- käydään läpi tilastoinnin erilaiset tilastointitavat ja tarkkuustasot ja yhtenäistetään tilastointi tarvittavilta osin.

Tavoitteena on, että vuoden 2004 tilastot voidaan tehdä uusien määritysten mukaan.

7.1.4 AMKOTA:n tietosisällön kehittäminen

Hallituksen esityksessä uudeksi ammattikorkeakoululaiksi määritellään ammattikorkeakoulujen yhdeksi tehtäväksi opetusta sekä työelämää ja aluekehitystä tukeva tutkimus- ja kehitystyö. Ammattikorkeakouluilla on myös yhteistyövelvoite alueen elinkeino- ja työelämän kanssa. Ammattikorkeakouluissa tutkimus- ja kehitystyö on viime vuosina laajen-

tunut nopeasti. Jotta ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehitystyöstä saataisiin ammattikorkeakoulujen ja sidosryhmien tarvitsemaa tietoa, työryhmä esittää, että:

- kartoitetaan, onko tiedonkeruu ammattikorkeakoulujen T&K -toiminnasta ja muusta työelämäyhteistyöstä riittävän kattavaa ja tarpeeksi monipuolista
- tehdään tarvittavat muutokset tutkimus- ja kehitystyön sekä muun työelämäyhteistyön tilastointiin.

Tavoitteena on, että vuoden 2004 tilastoinnissa mahdolliset muutokset olisi otettu huomioon.

Korkeakoulujen alueellinen yhteistyö on vahvistunut viime aikoina. Alueille on syntynyt korkeakoulujen yhteistyönä esimerkiksi maakuntakorkeakouluhankkeita. Yhteistyöhankkeiden osalta ei ole ratkaistu, miten ja millä tavalla usean korkeakoulun yhteistyönä tarjoamat korkeakouluopinnot tilastoidaan. Jotta korkeakoulujen yhteistyön tilastointi onnistuisi, työryhmä esittää, että:

- selvitetään korkeakoulujen yhteistyönä tarjoamien korkeakoulujen opintojen tilastointiin liittyvät ongelmia aiheuttavat kysymykset
- päätetään tilastoinnin suoritustavat, käsitteet ja määrittelyt.

Tavoitteena on, että vuoden 2004 tilastointi voitaisiin tehdä tehtyjen määritysten mukaan.

Vuoden alusta on tullut voimaan laki, jonka mukaan työvoimahallinto voi ostaa myös tutkintotavoitteista korkeakoulutusta. Tämän tyyppisen työvoimapolitiittisen korkeakoulutuksen tilastoinnista ei vielä ole päätetty. Siksi työryhmä esittää, että:

- tämän koulutuksen tiedonkeruu tulisi järjestää samaa tapaan kuin ESR-hankkeina toteutussa koulutuksessa.

Tavoitteena on, että vuoden 2004 tilastoinnissa noudatettaisiin tätä periaatetta.

Ammattikorkeakoulujen virtuaaliopetuksesta kerätään AMKOTA:n tietoja ammattikorkeakoulussa hyväksytyistä suoritetuista opintoviikoista. Toiminnan laajetessa on paineita saada tietoja myös siitä, minkä ammattikorkeakoulun opiskelija suorittaa opintoviikkoja. Siksi työryhmä esittää, että:

- vuoden 2004 tilastoissa kerätään tiedot myös siitä, minkä ammattikorkeakoulun opiskelijat suorittavat opintoviikkoja.

Ammattikorkeakouluja koskevia tietoja keräävät useat eri tiedonkeruujärjestelmät. Tiedonkeruussa käytetyt käsitteet ja käsittemäärittely poikkeavat jonkin verran toisistaan. Käsitteitä on vaikea vertailla keskenään, koska ei ole paikkaa, mistä ne keskitetysti löytyisi. Käsitteiden yhtenäistäminen on myös vaikeaa. Jotta käytössä olevat käsitteet ja käsittemäärittelyt löytyisivät helpommin ja jotta niitä voitaisiin hyödyntää tehokkaammin tietojärjestelmien kehittämisessä, työryhmä esittää, että

- AMKOTA:n yhteyteen perustetaan käsiterekisteri, johon kerätään eri tietojärjestelmien käyttämät käsitemäärittelyt.

Tavoitteena on, että rekisteri on käytettävissä vuoden 2004 alusta lähtien.

7.2 Tuloksellisuusrahoituksen kehittämistarpeet

Työryhmä jätti toimeksiannon mukaisesti opetusministeriölle 29.11.2002 ehdotuksen ammattikorkeakoulujen tuloksellisuusrahoituksen kehittämistä ja yleisten kriteerien mittaamisen menetelmistä vuodesta 2004 lukien. Opetusministeriölle annettu esitys on tässä muistiossa luvuissa 6.2.–6.5. Opetusministeriö päätti pyytää ammattikorkeakouluilta lausunnot työryhmän esityksestä. Tässä luvussa käsitellään työryhmän ammattikorkeakoulujen lausuntojen pohjalta esittämiä tarkennuksia alkuperäiseen esitykseensä. Tarkennuksia lukuun ottamatta työryhmän alkuperäinen ehdotus pysyy ennallaan. Yhteenvedo työryhmän esitykseksi tuloksellisuuden mittaamisen menetelmistä vuodesta 2004 lukien esitetään luvussa 7.2.6.

Työryhmä lähti alkuperäisessä ehdotuksessaan ammattikorkeakoulujen tuloksellisuuden mittaamisen menetelmiksi siitä, että yksittäisten mittareiden painoarvo ei olisi niin suuri kuin nykyisin käytössä olevissa mittareissa. Tämä toteutettiin siten, että mittaamisen kohteet on yhdistetty laajoiksi asiakokonaisuuksiksi. Ammattikorkeakoulujen toiminta pyrittiin myös ottamaan mahdollisimman laaja-alaisesti palkitsemisen kohteeksi, jotta tuloksellisuudesta palkitseminen ei ohjaisi ammattikorkeakoulujen toimintaa liian harvoille alueille. Yhteinen mittaustapa tarjoaa ammattikorkeakoululle tietoa muiden ammattikorkeakoulujen toiminnasta ja antaa välineitä oman toiminnan kehittämiseen. Työryhmä ei ammattikorkeakoulujen lausuntojen pohjalta katsonut tarpeelliseksi muuttaa näitä lähtökohtia.

7.2.1 Opetuksen ja opetusmenetelmien kehittyminen

Työryhmän ehdotuksessa harjoittelua ja opetuksen tasoa mitataan OPALA-opiskelijapalautejärjestelmän avulla. OPALA-kyselyjärjestelmän avulla kootaan ajankohdasta tietoa ammattikorkeakouluista valmistuvien opiskelijoiden työllistymisestä sekä siitä, miten koulutus ja harjoittelu on opiskelijoiden mielestä onnistunut. Ammattikorkeakoulujen lausunnoissa esitettiin kritiikkiä siitä, että opiskelijoille suunnatulla kyselyllä ei voi kattavasti ja luotettavasti mitata ammattikorkeakouluissa annetun opetuksen tasoa sekä harjoittelun ohjausta ja hyödyllisyyttä. Työryhmä on tietoinen siitä, että tällä menetelmällä ei voida kaikilta osin kuvata opiskelun ja harjoittelun laatua tai tasokkuutta. Opiskelijoille suunnattu kysely antaa kuitenkin yhtenäisen kuvan siitä, kuinka onnistuneena valmistumassa olevat opiskelijat pitävät ammattikorkeakouluopintoja ja harjoittelua. Kattavan kuvan saamiseksi on tärkeää, että mahdollisimman moni opiskelija vastaisi opiskelijakyselyyn. Harjoittelun osalta OPALA-järjestelmän kysymykset ovat työryhmän mielestä riittävän monipuoliset. Jotta opiskelijapalauteesta saadaan riittävä kuva myös opetuksen tasosta työryhmä esittää, että aiemmin luvussa 6.4.1. esitetyn kysymyksen asemesta OPALA-järjestelmään lisätään kaksi kysymystä:

- ammattikorkeakoulussa saamani opetus on ollut asiantuntevaa ja
- ammattikorkeakoulun neuvonta- ja ohjauspalvelut ovat tukeneet hyvin opintojeni edistymistä.

Tavoitteena on, että kysymykset lisätään OPALA:n tiedonkeruuseen vuoden 2003 aikana.

Työryhmä esitti yhtenä uutena mittaamisen kohteena henkilöstön kehittämistä. Henkilöstön kehittämisen tarkoitetaan ehdotuksessa päätoimisen henkilöstön työnantajan määrämänä käyttämää työaika työpäivinä oman osaamisensa kehittämiseen. Muutamissa ammattikorkeakoulujen lausunnoissa tätä mittausta pidettiin huonosti ja epätasaisesti määriteltynä ja ne katsoivat, että siihen liittyvä tiedonkeruu on hankalaa. Työryhmä on tietoinen henkilöstön kehittämisen mittaamiseen liittyvistä monista ongelmista. Esimerkiksi henkilöstökoulutukseen käytetty rahamäärä ei kuvaa hyvin muuta henkilöstön kehittämistä kuin koulutusta. Oman osaamisen kehittämiseen ei tässä lueta mukaan osallistumista tutkimus- ja kehittämishankkeisiin, koska tutkimustoiminnan henkilöstömäärää mitataan erillisellä mitalla työelämäyhteydet sekä tutkimus- ja kehitystyö -asiakokonaisuudessa. Määrittelyihin ja mittaamisen liittyvistä ongelmista huolimatta työryhmä pitää henkilöstön kehittämistä niin tärkeänä kokonaisuutena, että sen tulee olla mukana tuloksellisuuden mittaamisessa.

Työryhmän ehdotuksessa monet mitat sisältävät myös tiedot tutkintoon johtavasta aikuiskoulutuksesta. Ammattikorkeakoulujen lausunnoissa kiinnitettiin huomiota siihen, että kaikilta osin tämä ratkaisu ei ole onnistunut. Esimerkiksi harjoittelua ja opiskelijavaihtoa ei ole tarpeen tutkintoon johtavassa aikuiskoulutuksessa edellyttää suoritettavaksi samalla tavoin kuin nuorten koulutuksessa. Aikuiskoulutuksessa on opiskelijoita, jotka ovat voineet jo hankkia vastaavan kokemuksen aikaisemman työuran tai opintojen yhteydessä. Tämän vuoksi ehdotusta tuloksellisuusrahoituksen mittaamisen menetelmästä tulee muuttaa siten, että:

- mitoissa harjoittelu, opiskelijavaihto Suomesta ja Suomeen sekä ulkomaiset opinnot otetaan mukaan vain nuorten koulutuksen tiedot.

7.2.2 Koulutuksen vetovoima ja opintojen kulku

Työryhmä esitti, että koulutuksen keskeyttäneitä mitattaisiin jatkossa Tilastokeskuksen aineistoista, koska ne henkilö pohjaisina antavat ilmiöstä luotettavamman kuvan. Tilastokeskuksen tietojen hyödyntäminen tuloksellisuusrahoituksen mittaamisessa edellyttää kuitenkin, että edeltävän syksyn tiedot ovat opetusministeriön käytettävissä kunkin vuoden keväänä. Työryhmä esittää, että:

- selvitetään, saadaanko Tilastokeskuksen keskeyttämistä kuvaavat aineistot riittävän ajantasaisina, jotta niitä voidaan hyödyntää ammattikorkeakoulujen tuloksellisuuden mittaamisessa. Muussa tapauksessa käytetään AMKOTA:n kerättäviä tietoja koulutuksen keskeyttäneistä, kuten tähänkin asti on menetelty.

Koulutuksen vetovoima ja opintojen kulku -asiakokonaisuus sisältää työryhmän ehdotuksessa sukupuolten tasa-arvon edistämisen. Useat ammattikorkeakoulut katsoivat lausun-

noissaan, että tämä mitattava kohde on sellainen, johon ammattikorkeakoulut eivät voi omalla toiminnallaan vaikuttaa. Työryhmä kuitenkin katsoo, että ammattikorkeakoulu voi kehittää sellaisia toimintatapoja, jotka lisäävät koulutuksen vetovoimaa myös vähemmistösukupuolen keskuudessa. Tämän kaltaiset muutokset koulutukseen hakeutumisessa eivät kuitenkaan tapahdu kovin nopeasti. Työryhmän jäsen Susanna Kivelä katsoi, että ammattikorkeakoulujen lausuntojen perusteella sukupuolten tasa-arvon edistäminen -mittarista tulee luopua kokonaan. Sukupuolten tasa-arvon edistämisessä työryhmä on esittänyt mitattavaksi tasoa, joka kertoo ammattikorkeakoulun tilanteen suhteissa muihin ammattikorkeakouluihin tietynä vuonna. Tarkoituksenmukaisempaa olisi tarkastella tapahtunutta muutosta. Trendin avulla mitataan ammattikorkeakoulun tekemien toimenpiteiden vaikutusta mitattavaan kohteeseen verrattuna saman ammattikorkeakoulun tilanteeseen aikaisempina vuosina. Työryhmä esittää aiemman ehdotuksensa muuttamista siten että:

- sukupuolten tasa-arvon edistämisessä mitataan tason asemesta trendiä.

7.2.3 Aluevaikuttavuus

Ehdotuksen aluevaikuttavuus asiakokonaisuudessa mitataan opiskelijoiden rekrytointialuetta ja tutkinnon suorittaneiden työllistymisaluetta. Mittaamisessa käytetty aluejako pohjautuu opetusministeriön korkeakoulujen alueellisen kehittämisen työryhmässä käyttöön otettuun korkeakoulualuejakoon (korkeakoulualueet ovat muistion liitteessä 2). Korkeakoulualuejako voi tuloksellisuudesta palkitsemisen näkökulmasta paikoitellen olla ongelmallinen. Esimerkiksi Kainuu on tässä aluejaossa osa Oulun läänin muodostamaa korkeakoulualuetta. Kainuu saattaisi ainakin tässä yhteydessä sopia luontevammin osaksi Itä-Suomea. Myös muissa yhteyksissä saattaa nousta esiin tarpeita aluejaon muuttamiseen. Tämän vuoksi korkeakoulualuejaon toimivuutta tulee seurata ja tehdä siihen tarpeelliset muutokset.

7.2.4 Arvio ammattikorkeakoulun toiminta- ja uusiutumiskyvystä

Opetusministeriön tekemä arvio ammattikorkeakoulun toiminta- ja uusiutumiskyvystä poikkeaa luonteeltaan muista esitetyistä mittareista. Opetusministeriöllä on käytössään runsaasti eri vuorovaikutustilanteissa, esimerkiksi tavoitesopimusprosessin yhteydessä syntynyttä ammattikorkeakouluja kuvaavaa tietoa. Tieto ei ole luonteeltaan laskennallista. Työryhmä katsoo, että moninainen kehittämistyö ja toiminta ammattikorkeakouluissa olisi syytä huomioida palkittaessa ammattikorkeakouluja tuloksellisesta toiminnasta.

7.2.5 Tuloksellisuusrahoituksen AMKOTA:n aiheuttamat kehittämistarpeet

Työryhmän tekemät ehdotukset ammattikorkeakoulujen tuloksellisuusrahoituksen mittausmenetelmistä ja käytetyistä mittareista edellyttävät tietoja, joita ei kuitenkaan kaikilta osin ole saatavissa AMKOTA:sta. Jotta mittareita voitaisiin käyttää työryhmä esittää, että:

- henkilöstön kehittämismittarin edellyttämä tieto: Kuinka paljon päätoiminen henkilöstö käyttää työnantajan määräämänä työaika (työpäivinä) oman osaamisensa kehittämiseen, lisätään AMKOTA:n tiedonkeruuseen vuodesta 2004 alkaen.
- AMKOTA:n raportointia kehitetään siten, että kansainvälistä opiskelijavaihtoa Suomesta ja Suomeen mittaavan mittarin edellyttämät ammattikorkeakoulutaiset ja koulutusaloittaiset tiedot saadaan CIMO:n keräämistä tiedoista AMKOTA:n raportteihin.

7.2.6 Tuloksellisuuden mittarit vuodesta 2004 lähtien

Työryhmä esittää, että ammattikorkeakoulujen tuloksellisuusrahoituksen yleisinä palkitsemiskriteereinä vuodesta 2004 alkaen käytetään viittä asiakokonaisuutta: 1) opetuksen ja opetusmenetelmien kehittyminen 2) koulutuksen vetovoima ja opintojen kulku 3) työelämäyhteydet sekä tutkimus ja kehittämistyö 4) aluevaikuttavuus 5) ammattikorkeakoulun toiminta- ja uusiutumiskyky. Asiakokonaisuuksista voidaan mitata tasoa, trendiä tai sekä tasoa että trendiä. Mittaamismenetelmiä on käsitelty yksityiskohtaisemmin edellä luvuissa 6.2.–6.5. ja 7.2. sekä liitteessä 1. Asiakokonaisuudet koostuvat seuraavista mitoista:

1) Opetuksen ja opetusmenetelmien kehittyminen

	Mitataan
Mitta 1: Harjoittelu	tasoa
Mitta 2: Henkilöstön kehittäminen	tasoa
Mitta 3: Opetuksen taso	tasoa
Mitta 4: Opiskelijavaihto Suomesta ja Suomeen	tasoa & trendiä
Mitta 5: Päätoimisten opettajien koulutustaso	tasoa & trendiä
Mitta 6: Ulkomaiset opinnot	tasoa & trendiä
Mitta 7: Vieraskielinen opetus	tasoa & trendiä
Mitta 8: Virtuaaliopetus	tasoa & trendiä

2) Koulutuksen vetovoima ja opintojen kulku

Mitta 1: Koulutuksen keskeyttäneet	tasoa & trendiä
Mitta 2: Koulutuksen vetovoima	trendiä
Mitta 3: Opintojen kulku	tasoa & trendiä
Mitta 4: Sukupuolten tasa-arvon edistäminen	trendiä
Mitta 5: Tutkintojen läpäisy	tasoa

3) Työelämäyhteistyö sekä tutkimus- ja kehitystyö

Mitta 1: Hankkeistetut opinnäytetyöt	tasoa
Mitta 2: Palvelutoiminnan laajuus	trendiä
Mitta 3: Tutkimustoiminnan laajuus	trendiä
Mitta 4: Tutkimustoiminnan henkilöstömäärä	trendiä

4) Aluevaikuttavuus

Mitta 1: Avoin ammattikorkeakouluopetus	tasoa
---	-------

Mitta 2: Opiskelijoiden rekrytointialue ja tutkinnon suorittaneiden työllistymisalue	trendiä
Mitta 3: Työllistyneet tutkinnon suorittaneet	trendiä
Mitta 4: Työttömät tutkinnon suorittaneet	trendiä

5) Arvio ammattikorkeakoulun toiminta- ja uusiutumiskyvystä

Mitta: Tähän asiakokonaisuuteen ei esitetty mittaa.

7.3 Tietotuotannon ja tuloksellisuusrahoituksen jatkokehittäminen

Ammattikorkeakoulujen arvioinnin ja ohjauksen tarvitseman tietotuotannon kokonaisuutta ja sen kehittämistä sekä tuloksellisuusrahoituksen kriteereitä ja mittaamismenetelmiä on syytä tarkastella säännöllisesti. Opetusministeriö seuraa tuloksellisuusmittareiden toimivuutta ja niiden käsitteistöä täsmennetään tarpeen mukaan. Kolmivuotiset tavoitesopimukset muodostavat sopivan ajanjakson, jonka jälkeen on syytä pohtia uusia kehittämiskohteita sekä kartoittaa esitettyjen tuloksellisuusrahoituksen mittaamismenetelmien hyviä ja huonoja puolia. Työryhmä esittää, että:

- opetusministeriö asettaa vuonna 2005 uuden työryhmän, jonka tehtävänä on tehdä esitykset ammattikorkeakoulujen tietotuotannon kehittämisestä ja tuloksellisuusrahoituksesta seuraavalle tavoitesopimuskaudelle 2007–2009.

LASKENTAKAAVOJA LUVUN 6 MITOILLE

Harjoittelu vuonna xxxx (harjoittelun aikana saatu ohjaus on ollut riittävää)

	Vastan- neet	Keski- arvo, amk	K-a, kaikki amk:t	Poik- keama, amk	Vertailu- luku	Vert. luku/ kysym. vastanneet
Ammattikorkeakoulu						
Ammattikorkeakoulu A						
Tekniikan ja liikenteen ala	144	3,0	2,9	0,1	13,0	
Hallinnon ja kaupan ala	52	3,0	2,8	0,1	7,2	
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	12	2,3	2,7	-0,5	-5,7	
Sosiaali- ja terveysala	57	3,1	3,1	-0,1	-4,2	
Yhteensä	265	3,0	2,9	0,0	10,4	0,04
Ammattikorkeakoulu B						
Tekniikan ja liikenteen ala	140	2,8	2,9	-0,1	-7,4	
Hallinnon ja kaupan ala	106	2,7	2,8	-0,1	-8,2	
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	65	2,9	2,7	0,1	8,8	
Sosiaali- ja terveysala	111	3,2	3,1	0,0	4,1	
Kulttuuriala	9	3,1	3,0	0,1	0,7	
Yhteensä	431	2,9	2,9	0,0	-2,0	0,00

Harjoittelu vuonna xxxx (työtehtävät harjoittelun aikana ovat tukeneet oppimista)

	Vastan- neet	Paino- tettu k-a, amk	Pain.k-a, kaikki amk:t	Poik- keama, amk	Vertailu- luku	Vert. luku/ kysym. vastanneet
Ammattikorkeakoulu						
Ammattikorkeakoulu A						
Tekniikan ja liikenteen ala	144	3,2	3,2	0,1	8,3	
Hallinnon ja kaupan ala	52	3,2	3,1	0,1	4,6	
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	12	2,9	3,4	-0,5	-6,0	
Sosiaali- ja terveysala	57	3,5	3,4	0,1	3,3	
Yhteensä	265	3,2	3,2	0,0	10,2	0,04
Ammattikorkeakoulu B						
Tekniikan ja liikenteen ala	141	3,3	3,2	0,1	20,8	
Hallinnon ja kaupan ala	133	3,4	3,1	0,3	39,3	
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	65	3,3	3,4	-0,1	-9,3	
Sosiaali- ja terveysala	110	3,5	3,4	0,0	5,3	
Kulttuuriala	8	3,5	3,4	0,1	0,7	
Yhteensä	457	3,4	3,2	0,1	56,8	0,12
Ammattikorkeakoulun vertailuluku/ kysymyksiin vastanneet						
Ammattikorkeakoulu A						0,08
Ammattikorkeakoulu B						0,12

PÄÄTOIMISTEN OPETTAJIEN KOULUTUSTASO VUONNA XXXX

	Päätoimiset opettajat	Keskiarvo, amk	Keskiarvo, kaikki amk:t	Poikkeama	Vertailuluku	Vertailuluku/ päätoimiset opettajat
Ammattikorkeakoulu						
Ammattikorkeakoulu A						
Luonnonvara-ala	5	3,0	2,9	0,1	0,3	
Tekniikan ja liikenteen ala	140	3,2	3,0	0,2	22,4	
Hallinnon ja kaupan ala	63	3,0	2,9	0,0	2,3	
Sosiaali- ja terveysala	40	2,8	2,8	-0,1	-3,0	
Humanistinen ja opetusala	8	3,3	3,0	0,3	2,1	
Yhteensä	256	3,1	2,9	0,2	24,1	0,09
Ammattikorkeakoulu B						
Luonnonvara-ala	5	3,4	2,9	0,5	2,3	
Tekniikan ja liikenteen ala	109	3,1	3,0	0,0	1,9	
Hallinnon ja kaupan ala	86	2,9	2,9	-0,1	-4,7	
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	20	2,6	2,6	-0,1	-1,3	
Sosiaali- ja terveysala	137	2,7	2,8	-0,1	-13,0	
Kulttuuriala	65	2,1	2,3	-0,1	-8,7	
Yhteensä	422	2,7	2,9	-0,1	-23,5	-0,06

ULKOMAISET OPINNOT VUONNA XXXX

	Opiskelijat normiajalla, (nuoret + aikuiset)	Opintoviikot, amk	Ulkomaiset opinnot opintoviikkoina / opiskelijat normiajalla		Poikkeama, amk	Vertailuluku	Vertailuluku/ opiskelijat normiajalla
Ammattikorkeakoulu/koulutusala	Lkm	Lkm	Kaikki amk:t	Amk			
Ammattikorkeakoulu A							
Luonnonvara-ala	215	99	0,2	0,5	0,3	58,7	
Tekniikan ja liikenteen ala	1 190	287	0,2	0,2	0,1	63,2	
Hallinnon ja kaupan ala	905	301	0,5	0,3	-0,2	-144,2	
Sosiaali- ja terveysala	619	27	0,1	0,0	-0,1	-41,0	
Kulttuuriala	518	49	0,4	0,1	-0,3	-146,2	
Yhteensä	3 447	763	0,3	0,2	-0,1	-209,7	-0,1
Ammattikorkeakoulu B							
Tekniikan ja liikenteen ala	72	14	0,2	0,2	0,0	0,5	
Hallinnon ja kaupan ala	1 178	887	0,5	0,8	0,3	307,5	
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	415	122	0,5	0,3	-0,2	-67,2	
Sosiaali- ja terveysala	1 427	76	0,1	0,1	-0,1	-80,9	
Kulttuuriala	132	93	0,4	0,7	0,3	43,3	
Yhteensä	3 224	1 192	0,3	0,4	0,1	203,1	0,1

VIERASKIELINEN OPETUS VUONNA XXXX

Ammattikorkeakoulu/koulutusala	Opiskelijat normiajalla, (nuoret + aikuiset) Lkm	Annettu opetus, opintoviikoina, amk Lkm	Annettu opetus opintoviikoina / opiskelijat normiajalla Kaikki amk:t	Amk	Poikkeama, amk	Vertailuluku	Vertailuluku/opiskelijat normiajalla
Ammattikorkeakoulu A							
Tekniikan ja liikenteen ala	2 480	617	0,1	0,2	0,2	377,9	
Hallinnon ja kaupan ala	961	210	0,2	0,2	0,0	7,4	
Kulttuuriala	399	127	0,1	0,3	0,3	100,6	
Yhteensä	3 840	954	0,1	0,2	0,1	485,9	0,13
Ammattikorkeakoulu B							
Tekniikan ja liikenteen ala	72		0,1	0,0	-0,1	-6,9	
Hallinnon ja kaupan ala	1 178	47	0,2	0,0	-0,2	-201,4	
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	415	5	0,1	0,0	-0,1	-50,1	
Sosiaali- ja terveysala	1 427	265	0,1	0,2	0,1	130,8	
Yhteensä	3 092	317	0,1	0,1	0,0	-127,7	-0,04

VIRTUAALIOPETUS VUONNA XXXX

Ammattikorkeakoulu/koulutusala	Opiskelijat normiajalla, (nuoret + aikuiset) Lkm	Suoritettut opintoviikot, amk Lkm	Suoritettut opintoviikot / opiskelijat normiajalla Kaikki amk:t	Amk	Poikkeama, amk	Vertailuluku	Vertailuluku/opiskelijat normiajalla
Ammattikorkeakoulu A							
Luonnonvara-ala	180	5	0,2	0,0	-0,2	-33,5	
Tekniikan ja liikenteen ala	1 026	1 417	0,4	1,4	1,0	1 027,0	
Hallinnon ja kaupan ala	827	1 459	0,5	1,8	1,3	1 045,5	
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	264	90	0,1	0,3	0,2	62,1	
Sosiaali- ja terveysala	802	190	0,2	0,2	0,0	4,8	
Kulttuuriala	65		0,2	0,0	-0,2	-15,7	
Humanistinen ja opetusala	221	185	1,4	0,8	-0,5	-116,8	
Yhteensä	3 385	3 346	0,4	1,0	0,6	1 973,4	0,6
Ammattikorkeakoulu B							
Luonnonvara-ala	103	2	0,2	0,0	-0,2	-20,0	
Tekniikan ja liikenteen ala	1 682	621	0,4	0,4	0,0	-18,4	
Hallinnon ja kaupan ala	1 039	240	0,5	0,2	-0,3	-279,5	
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	600	12	0,1	0,0	-0,1	-51,5	
Sosiaali- ja terveysala	858	131	0,2	0,2	-0,1	-67,1	
Kulttuuriala	333	105	0,2	0,3	0,1	24,8	
Yhteensä	4 615	1 111	0,4	0,2	-0,1	-411,8	-0,1

KOULUTUKSEN KESKEYTTÄNEET VUONNA XXXX

Ammattikorkeakoulu/koulutusala	Opiskelijat	Tutkinnon	Opiskelua	Keskeyttäneet	21.9.vvvv-	Poikkeama,	Vertailuluku	Vertailuluku/
	20.9.vvvv	suorittaneet	jatkavat	20.9.vvvv+1 %	20.9.vvvv-20.9.vvvv+1	amk		opiskelijat
	Lkm	Lkm	Lkm	Kaikki amk:t	Amk			
Ammattikorkeakoulu A								
Tekniikan ja liikenteen ala	665	93	491	11,5	12,2	-0,6	-420,7	
Hallinnon ja kaupan ala	759	172	504	11,1	10,9	0,2	158,1	
Sosiaali- ja terveysala	582	149	377	7,3	9,6	-2,3	-1 322,9	
Kulttuuriala	267	17	238	6,1	4,5	1,6	440,0	
Yhteensä	2 273	431	1 610	9,7	10,2	-0,5	-1 145,6	-0,5
Ammattikorkeakoulu B								
Tekniikan ja liikenteen ala	1 261	197	953	11,5	8,8	2,7	3 461,7	
Hallinnon ja kaupan ala	1 073	154	791	11,1	11,9	-0,8	-842,8	
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	231	43	168	7,6	8,7	-1,1	-248,2	
Sosiaali- ja terveysala	277	127	131	7,3	6,9	0,5	135,7	
Yhteensä	2 842	521	2 043	9,7	9,8	-0,1	2 506,4	0,9

KOULUTUKSEN VETOVOIMA (NUORTEN KOULUTUS) VUONNA XXXX

Ammattikorkeakoulu/koulutusala	Sovitut	Hakeneet,	Hakeneet /	Poikkeama,	Vertailuluku	Vertailuluku/
	aloituspaikat	amk	aloituspaikat	amk		aloituspaikat
	Lkm	Lkm	Kaikki amk:t	Amk		
Ammattikorkeakoulu A						
Tekniikan ja liikenteen ala	245	495	2,5	2,0	-0,5	-117,3
Hallinnon ja kaupan ala	125	378	3,6	3,0	-0,5	-66,6
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	55	124	4,4	2,3	-2,2	-118,6
Sosiaali- ja terveysala	90	451	4,3	5,0	0,7	64,7
Kulttuuriala	35	137	5,1	3,9	-1,1	-39,8
Yhteensä	550	1 585	3,6	2,9	-0,7	-277,7
Ammattikorkeakoulu B						
Tekniikan ja liikenteen ala	240	561	2,5	2,3	-0,2	-38,8
Hallinnon ja kaupan ala	200	571	3,6	2,9	-0,7	-140,3
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	70	326	4,4	4,7	0,2	17,2
Sosiaali- ja terveysala	115	627	4,3	5,5	1,2	133,3
Kulttuuriala	160	1 254	5,1	7,8	2,8	445,9
Humanistinen ja opetusala	40	432	6,0	10,8	4,8	190,5
Yhteensä	825	3 771	3,6	4,6	1,0	607,8

TUTKINTOJEN LÄPÄISY (NUORTEN KOULUTUS) VUONNA XXXX

	Aloittaneet v. xxxx	Suoritettut tutkinnot v. xxxx + 4, amk	Suoritettut tutkinnot v. xxxx + 4 / aloittaneet v. xxxx	Poikkeama, amk	Vertailuluku	Vertailuluku/ aloittaneet
Ammattikorkeakoulu/koulutusala	Lkm	Lkm	Kaikki amk:t	Amk		
Ammattikorkeakoulu A						
Luonnonvara-ala	167	102	55,4	61,1	5,7	945,2
Tekniikan ja liikenteen ala	520	251	49,1	48,3	-0,8	-438,0
Hallinnon ja kaupan ala	245	100	55,3	40,8	-14,4	-3 537,7
Kulttuuriala	36	36	56,2	100,0	43,8	1 575,8
Yhteensä	968	489	57,6	50,5	-7,1	-1 454,8
Ammattikorkeakoulu B						
Luonnonvara-ala	97	45	55,4	46,4	-9,0	-875,5
Tekniikan ja liikenteen ala	216	122	49,1	56,5	7,4	1 591,9
Hallinnon ja kaupan ala	179	110	55,3	61,5	6,2	1 109,2
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	77	52	47,6	67,5	19,9	1 534,3
Sosiaali- ja terveysala	174	122	74,8	70,1	-4,7	-811,5
Kulttuuriala	91	44	56,2	48,4	-7,9	-716,8
Yhteensä	834	495	57,6	59,4	1,8	1 831,6

HANKKEISTETUT OPINNÄYTETYÖT VUONNA XXXX

	Opiskelijat normiajalla, (nuoret + aikuiset)	Opinnäyte- työt yh- teensä, amk	Hankkeiste- tut opinnäy- tetyöt, amk	Hankkeistetut opinnäy- tetyöt %	Poikkeama, amk	Vertailuluku	Vertailuluku/ opiskelijat normiajalla
Ammattikorkeakoulu/koulutusala	Lkm	Lkm	Lkm	Kaikki amk:t	Amk		
Ammattikorkeakoulu A							
Luonnonvara-ala	233	41	32	77,0	78,0	1,1	248,8
Tekniikan ja liikenteen ala	939	146	120	90,0	82,2	-7,8	-7 345,3
Hallinnon ja kaupan ala	430	98	81	72,2	82,7	10,5	4 502,1
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	349	63	16	71,1	25,4	-45,7	-15 958,2
Sosiaali- ja terveysala	511	157	100	53,8	63,7	9,9	5 061,7
Humanistinen ja opetusala	173	30	23	47,7	76,7	28,9	5 006,5
Yhteensä	2 635	535	372	70,9	69,5	-1,3	-8 484,4
Ammattikorkeakoulu B							
Luonnonvara-ala	190	8	6	77,0	75,0	-2,0	-376,4
Hallinnon ja kaupan ala	2 966	401	345	72,2	86,0	13,9	41 084,7
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	614	100	86	71,1	86,0	14,9	9 134,9
Sosiaali- ja terveysala	1 994	477	191	53,8	40,0	-13,7	-27 411,4
Kulttuuriala	41			46,9	0,0	-46,9	-1 921,7
Yhteensä	5 805	986	628	70,9	63,7	-7,2	20 510,0

AVOIN AMMATTIKORKEAKOULUOPETUS VUONNA XXXX

	Opiskelijat normiajalla, (nuoret + aikuiset)	Suoritetut opintoviikot, amk	Suoritetut opintoviikot / opiskelijat normiajalla	Poikkeama, amk	Vertailuluku	Vertailuluku/ opiskelijat normiajalla
Ammattikorkeakoulu/koulutusala	Lkm	Lkm	Kaikki amk:t	Amk		
Ammattikorkeakoulu A						
Tekniikan ja liikenteen ala	420	48	0,4	0,1	-0,3	-112,2
Hallinnon ja kaupan ala	335	74	0,3	0,2	-0,1	-19,6
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	95	21	0,1	0,2	0,1	13,0
Sosiaali- ja terveysala	495	47	0,2	0,1	-0,1	-29,8
Kulttuuriala	120	11	0,1	0,1	0,0	-3,4
Yhteensä	1 465	201	0,3	0,1	-0,1	-152,1
Ammattikorkeakoulu B						
Tekniikan ja liikenteen ala	1 250	705	0,4	0,6	0,2	228,1
Hallinnon ja kaupan ala	730	399	0,3	0,5	0,3	195,0
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	40	12	0,1	0,3	0,2	8,6
Sosiaali- ja terveysala	410	19	0,2	0,0	-0,1	-44,6
Kulttuuriala	90	24	0,1	0,3	0,1	13,2
Humanistinen ja opetusala	50	22	0,5	0,4	0,0	-1,7
Yhteensä	2 570	1 181	0,3	0,5	0,2	398,6

AMK-TUTKINNON VV.XXXX-XXXX SUORITTANEIDEN TYÖLLISTYMISTASO VUODEN XXXX LOPUSSA

	Tutkinnon suorittaneet, yhteensä	Työllisty- neet tutkinnon suorittaneet	Työllistymis %	Poikkeama, amk	Vertailuluku	Vertailuluku/ tutkinnon suorittaneet
Ammattikorkeakoulu/koulutusala	Lkm		Kaikki amk:t	Amk		
Ammattikorkeakoulu A						
Tekniikan ja liikenteen ala	345	298	88,7	86,4	-2,3	-790,9
Hallinnon ja kaupan ala	644	573	83,5	89,0	5,5	3 557,6
Sosiaali- ja terveysala	892	673	68,6	75,4	6,9	6 136,5
Kulttuuriala	393	284	68,3	72,3	4,0	1 562,6
Yhteensä	2 274	1 828	79,1	80,4	1,2	10 465,8
Ammattikorkeakoulu B						
Luonnonvara-ala	184	147	79,1	79,9	0,8	145,0
Tekniikan ja liikenteen ala	208	183	88,7	88,0	-0,7	-143,2
Hallinnon ja kaupan ala	696	568	83,5	81,6	-1,8	-1 281,9
Sosiaali- ja terveysala	612	413	68,6	67,5	-1,1	-664,2
Kulttuuriala	37	29	68,3	78,4	10,1	373,3
Yhteensä	1 737	1 340	79,1	77,1	-2,0	-1 570,9

AMK-TUTKINNON VV. XXXX-XXXX SUORITTANEIDEN TYÖTTÖMYYSTASO VUODEN XXXX LOPUSSA

Ammattikorkeakoulu/koulutusala	Tutkinnon suorittaneet, yhteensä	Työttömät tutkinnon suorittaneet	Työttömyys %		Poikkeama, amk	Vertailuluku	Vertailuluku/ tutkinnon suorittaneet
	Lkm		Kaikki amk:t	Amk			
Ammattikorkeakoulu A							
Luonnonvara-ala	162	13	9,9	8,0	1,9	300,3	
Tekniikan ja liikenteen ala	662	43	3,7	6,5	-2,8	-1 821,6	
Hallinnon ja kaupan ala	158	28	6,5	17,7	-11,2	-1 775,8	
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala			9,5	0,0	0,0	0,0	
Sosiaali- ja terveysala	284	87	17,5	30,6	-13,1	-3 722,5	
Kulttuuriala	53	11	15,2	20,8	-5,6	-296,1	
Humanistinen ja opetusala			15,1	0,0	0,0	0,0	
Yhteensä	1 319	182	9,8	13,8	-4,0	-7 315,6	-5,5
Ammattikorkeakoulu B							
Luonnonvara-ala	58	16	9,9	27,6	-17,7	-1 027,1	
Tekniikan ja liikenteen ala	243	6	3,7	2,5	1,3	309,7	
Hallinnon ja kaupan ala	432	24	6,5	5,6	0,9	400,3	
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala			9,5	0,0	0,0	0,0	
Sosiaali- ja terveysala	1 629	241	17,5	14,8	2,7	4 450,7	
Kulttuuriala			15,2	0,0	0,0	0,0	
Humanistinen ja opetusala			15,1	0,0	0,0	0,0	
Yhteensä	2 362	287	9,8	12,2	-2,3	4 133,7	1,8

KORKEAKOULUALUEET**Korkeakoulualue****Alueeseen kuuluvat maakunnat****Helsingin metropolialue**Uusimaa
Itä-Uusimaa**Lounaisrannikko**Varsinais-Suomi
Satakunta**Kehysmaakunnat**Kanta-Häme
Päijät-Häme
Kymenlaakso**Pirkanmaa**

Pirkanmaa

Keski-Suomi

Keski-Suomi

PohjanmaaEtelä-Pohjanmaa
Pohjanmaa
Keski-Pohjanmaa**Itä-Suomi**Etelä-Karjala
Etelä-Savo
Pohjois-Savo
Pohjois-Karjala**Oulun lääni**Pohjois-Pohjanmaa
Kainuu**Lappi**

Lappi

AMKOTAN TIETOSISÄLTÖKUVAUS

AMKOTA:N TIETOSISÄLTÖ

Tilastointiyksikkö

Tietolähde

TOIMILUPAPÄÄTÖKSET

Ammattikorkeakoulu
Koulutusala
Toimipaikka
Opiskelijamäärä
Ylläpitäjä

Valtioneuvoston päätös

**KOULUTUSOHJELMAESITYKSET
KOULUTUSOHJELMAPÄÄTÖKSET**

Koulutusala
Tutkinto
Koulutusohjelma
Suuntautuminen
Laajuus

AMK:n esitys
OPM:n päätös

**ALOITUSPAIKKAESITYKSET
TAVOITESOPIMUKSESSA SOVITUT
ALOITUSPAIKAT**

AMK:n esitys
OPM / AMK sopimukset

HANKE-ESITYKSET

AMK
Hankekori
Prioriteetti
Kustannukset
Rahoitus

AMK

AMKOTA:N TIETOSISÄLTÖ	Tilastointiyksikkö	Tilastointiaika	Luokittelevat tekijät	Tietolähde
ALOITUSPAIKAT				AMK /OPM
Kalenterivuoden aikana alkavan koulutuksen aloituspaikat	Koulutusohjelma	Kalenterivuosi	Koulutusala	
Tutkintotavoitteisen nuorten koulutuksen	Suuntautumisvaihtoehto		Tutkinto	
* Tavoite- ja tulossopimuksissa sovitut			Ammattikorkeakoulu	
* AMK:n päättämät		kausi	Koulutuksen kunta	
Tutkintotavoitteisen aikuiskoulutuksen				
* AMK:n päättämät				
Erikoistumisopintojen				
Opettajankoulutuksen				
HAKENEET				AMKOREK
Kalenterivuoden aikana alkaneeseen koulutukseen hakeneet.			Koulutusala	
Tutkintotavoitteisen koulutuksen hakeneet.	Koulutusohjelma	Kalenterivuosi / kausi	Tutkinto	
* Nuorten koulutukseen yhteishaussa hakeneet ja	Suuntautumisvaihtoehto		Ammattikorkeakoulu	
yhteishaun ulkopuolella olevan koulutuksen kaikki hakeneet. - hakutoive			Alue	
* Aikuisten koulutukseen kaikki hakijat.				
Erikoistumisopintojen kaikki hakijat.				
Opettajankoulutuksen kaikki hakijat.				
Jatkotutkintoihin hakeneet				
PAIKAN VASTAANOTTANEET ja				AMKOREK
PAIKAN VASTAANOTTANEIDEN POHJAKOULUTUS				
ALOITTANEET				AMK
Kalenterivuoden aikana alkaneen koulutuksen aloittaneet	Koulutusohjelma	Kalenterivuosi	Koulutusala	
Tutkintotavoitteisen nuorten koulutuksen	Suuntautumisvaihtoehto		Tutkinto	
Tutkintotavoitteisen aikuiskoulutuksen			Ammattikorkeakoulu	
Erikoistumisopintojen				
Opettajankoulutuksen				
AMKOTA:N TIETOSISÄLTÖ	Tilastointiyksikkö	Tilastointiaika	Luokittelevat tekijät	Tietolähde
OPISKELIJAMÄÄRÄ				
Kirjoilla oleva opiskelijamäärä	Koulutusohjelma	20.9.	Koulutusala	AMK
- läsnä- ja poissaolevat	Suuntautumisvaihtoehto		Tutkinto	Tilastokeskus
normiajalla, yliajalla			Ammattikorkeakoulu	
Tutkintotavoitteinen koulutus: nuorten ja aikuisten			Alue	
Erikoistumisopintojen opiskelijat				
Opettajankoulutuksen opiskelijat				
ERONNEET, KOULUTUSOHJELMAA				
VAIHTANEET	Koulutusohjelma	Kalenterivuosi	Koulutusala/koulutusohjelma	AMK
EROAMISEN SYYT			nuoret / aikuiset	
TUTKINNON SUORITTANEET	Tutkinto	Kalenterivuosi / kausi	Koulutusala	AMK
KOULUTUKSEN LOPPUUN SUORITTANEET	Koulutusohjelma		Tutkinto	Tilastokeskus
(erikoistumisopinnot, opettajankoulutus)			Ammattikorkeakoulu	
			Alue	
OPINTOJA KOSKEVAT TILASTOT		Kalenterivuosi		
* Muusta kuin omasta AMK:sta valitut opinnot	Koulutusohjelma		Koulutusala/koulutusohjelma	AMK
* Vieraskielinen opetus	Koulutusohjelma		Koulutusala/koulutusohjelma	AMK
* Kielen opetus	AMK		AMK	AMK
* Avoimen AMK:n opiskelijat ja suoritettavat opintoviikot	Tutkinto		Koulutusala /tutkinto	AMK
* Virtuaaliopinnot	Tutkinto		Koulutusala /tutkinto	AMK
* Opinnäytetyöt	Koulutusala		Koulutusala	
KANSAINVÄLINEN VAIHTO				
* Opiskelijavaihto Suomesta ja Suomeen: yli ja alle 3 kk	Koulutusala	Kalenterivuosi	AMK	CIMO
* Harjoittelijavaihto Suomesta ja Suomeen	Koulutusala			
* Opettaja- ja asiantuntijavaihto Suomesta ja Suomeen: yli ja alle 1 kk	AMK			

AMKOTA:N TIETOSISÄLTÖ	Tilastointiyksikkö	Tilastointiaika	Luokittelevat tekijät	Tietolähde
OPETUSHENKILÖSTÖ				AMK
* Päätoimiset opettajat (lkm, tutkinto, koulutuksessa olevat) -ulkomaalaiset opettajat	Koulutusala/virka/toimi opetettava aine	31.12.		
* Sivutoimiset opettajat (henkilötyövuodet)		Kalenterivuosi		
* Ostopalveluna hankittu opetus (henkilötyövuodet)		Kalenterivuosi		
* Luennoitsijat (lukumäärä, henkilötyövuodet)	Koulutusala	Kalenterivuosi		
MUU HENKILÖKUNTA	Henkilöstöryhmä			AMK
* Lukumäärä		31.12.		
* Ostopalveluna hankittu työ		Kalenterivuosi		
SIJOITTUMISTIEDOT ; tutkinnon jälkeen sijoittuminen	Tutkinto /koulutusohjelma	vuoden lopussa	AMK /Koulutusala/tutkinto ALUE/maakunta/kunta	Tilastokeskus
* Työlliset: palkansaajat, yrittäjät				
* Työttömät				
* Opiskelijat				
* Varusmiespalvelussa				
* Muu toiminta				
* Ulkomaille muuttaneet				
AMKOTAssa on myös yliopistotutkinnon suorittaneiden sijoittumistiedot				

TILASTOKESKUKSESTA AMKOTAN:N TULEVAN TIEDONKERUUN TIETOSISÄLTÖKUVAUS

Tilastokeskuksesta AMKOTAan tulevat tiedot

Aineisto ja sitä koskevat tarkennukset

Tutkinnon suorittaneet

TK:n ammattikorkeakouluista keräämästä henkilö pohjaisesta aineistosta summattu tiedosto. Sisältää kalenterivuonna (vvvv) suoritettut ammattikorkeakoulututkinnot ja ammattikorkeakoulujen jatkotutkinnot Vakinaisten ammattikorkeakoulujen tiedot vuosilta 1997 ja 1998, kaikkien ammattikorkeakoulujen tiedot vuodesta 1999 lähtien. Aineiston toimitusajankohta: aineistovuoden jälkeinen toukokuu.

Opiskelijat

TK:n ammattikorkeakouluista keräämästä henkilö pohjaisesta aineistosta summattu tiedosto. Poikkileikkaustieto 20.9. tilanteesta. Sisältää ammattikorkeakoulututkintoon ja ammattikorkeakoulujen jatkotutkintoon johtavan koulutuksen. Vakinaisten ammattikorkeakoulujen tiedot vuosilta 1997 ja 1998, kaikkien ammattikorkeakoulujen tiedot vuodesta 1999 lähtien. Aineiston toimitusajankohta: aineistovuoden jälkeinen maaliskuu

Aineiston sisältämät tiedot

Ammattikorkeakoulu
Koulutusala
Tutkinto
Koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto
Nuorten/aikuisten koulutus
Opetuskieli
Opiskelukunta
Suku puoli
Äidinkieli (suomi, ruotsi, muu)
Aloittamisvuosi
Aloittamislukukausi
Suoritusvuosi
Suorituslukukausi
Opintoviikkomäärät
omassa amk:ssa
muissa amk:ssa
yliopistossa
yl.siv. tai amm.oppilaitoksessa
ulkomailla
muualla
Opintoala
Koulutusaste
Opiskelulääni
Opiskelumaakunta
Tutkinnon suorittaneiden lukumäärä
Aineistovuosi
Aineistolukukausi
TK:n koulutuskoodi

Ammattikorkeakoulu
Koulutusala
Tutkinto
Koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto
Nuorten/aikuisten koulutus
Opetuskieli
Opiskelukunta
Suku puoli
Äidinkieli (suomi, ruotsi, muu)
Aloittamisvuosi
Aloittamislukukausi
Kirjoillaolo 20.1. (läsnä, poissa)
Kirjoillaolo 20.9. (läsnä, poissa)
Opintoala

Koulutusaste
Opiskelulääni
Opiskelumaakunta
Tutkinnon suorittaneiden lukumäärä
Aineistovuosi
Aineistolukukausi
TK:n koulutuskoodi

Opiskelijat

TK:n ammattikorkeakouluista keräämästä henkilö pohjaisesta aineistosta summattu tiedosto. Poikkileikkaustieto 20.9. tilanteesta. Sisältää ammattikorkeakoulututkintoon ja ammattikorkeakoulujen jatkotutkintoon johtavan koulutuksen. Vakinaisten ammattikorkeakoulujen tiedot vuosilta 1997 ja 1998, kaikkien ammattikorkeakoulujen tiedot vuodesta 1999 lähtien. Aineiston toimitusajankohhta: aineistovuoden jälkeinen maaliskuu

Ammattikorkeakoulu
Koulutusala
Tutkinto
Koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto
Nuorten/aikuisten koulutus
Opetuskieli
Opiskelukunta
Sukupuoli
Äidinkieli (suomi, ruotsi, muu)
Aloittamisvuosi
Aloittamislukukausi
Kirjoillaolo 20.1. (läsnä, poissa)
Kirjoillaolo 20.9. (läsnä, poissa)
Opintoala
Koulutusaste
Opiskelulääni
Opiskelumaakunta
Opiskelijoiden lukumäärä
Aineistovuosi
TK:n koulutuskoodi

Tutkinnon suorittaneiden sijoittuminen (tiedostot A, B)

A) lopulliset tiedot vuodesta vvvv

B) ennakkotiedot vuodesta vvvv+1

Henkilöpohjaisista sijoittumistiedoista summatut tiedostot. Tietolähteenä henkilö pohjainen tutkintorekisteri, joka perustuu oppilaitoksista kerättyihin tutkintotietoihin, ja työssäkäyntirekisteri, jonka tiedot on päätelty hallinnollisista ja tilastollisista rekistereistä. Sijoittumistarkastelu (pääasiallinen toiminta) vuoden (vvvv tai vvvv+1) lopun tilanteessa. Aineistossa tarkastelu vuoden (vvvv tai vvvv+1) ja sitä neljää vuotta edeltävän vuoden tutkinnot Aineiston toimitusajankohdat:
- lopulliset tiedot: tarkastelu vuoden jälkeisen vuoden jälkeisen vuoden joulukuussa (esim. v.2000 tiedot joulukuussa 2002)
- ennakkotiedot: tarkastelu vuoden jälkeisen vuoden jälkeisen vuoden tammikuussa (esim. v.2001 tiedot tammikuussa 2003)

Aineistovuosi
Oppilaitosryhmä (peruskoulu, lukio, amm., amk., yliopisto, muu)
Asuinmaakunta
Koulutusala
Opintoala
Koulutustaste
Nuorten/aikuisten koulutus
Oppilaitos
TK:n koulutuskoodi
Tutkinnon suoritusvuosi
Pääasiallinen toiminta (työllinen, työtön, opiskelija/koululainen, varusmies/siivilipalvelusmies, työttömyyseläkkeellä, muu)
Ammattiasema (palkansaaja, yrittäjä)
Tutk.suorittaneiden lukumäärä
Maasta muuttaneiden määrä
Työttömien määrä vuonna vvvv+1 (tiedosto A)
Tutkinnon nimi (TK:n koulutuskoodin mukaan)
Koulutuksen järjestäjän tunnus ja nimi

Tutkinnon suorittaneiden sijoittuminen (tiedostot C, D)

C) lopulliset tiedot vuodesta vvvv

D) ennakkotiedot vuodesta vvvv+1

Henkilöpohjaisista sijoittumistiedoista summatut tiedostot. Tietolähteenä henkilö pohjainen tutkintorekisteri, joka perustuu

Aineistovuosi
Oppilaitosryhmä (peruskoulu, lukio, amm., amk., yliopisto, muu)
Tutk.suorittaneiden ikäryhmät

- ennakkotiedot: tarkasteluvuoden jälkeisen vuoden jälkeisen vuoden tammikuussa (esim. v.2001 tiedot tammikuussa 2003).

Pääasiallinen toiminta
(työllinen, työtön, opiskelija/koululainen, varusmies/siivilipalvelusmies, työttömyyseläkkeellä, muu)
Tutk.suorittaneiden lukumäärä

Työvoimatiedot, pääasiallinen toiminta (tiedostot E, F)

E) lopulliset tiedot vuodesta vvvv

F) ennakkotiedot vuodesta vvvv+1

Henkilöpohjaisista sijoittumistiedoista summatut tiedostot.

Tietolähteenä henkilö pohjainen

tutkintorekisteri, joka perustuu oppilaitoksista kerättyihin tutkintotietoihin, ja työssäkäyntirekisteri, jonka tiedot on päätelty hallinnollisista ja tilastollisista rekistereistä.

Sijoittumistarkastelu (pääasiallinen toiminta) vuoden (vvvv tai vvvv+1) lopun tilanteessa. Aineistossa tarkasteluvuoden (vvvv tai vvvv+1) ja sitä ennen suoritettut tutkinnot (korkein tutkinto).

Aineiston toimitusajankohdat:

- lopulliset tiedot: tarkasteluvuoden jälkeisen vuoden jälkeisen vuoden joulukuussa (esim. v.2000 tiedot joulukuussa 2002)
- ennakkotiedot: tarkasteluvuoden jälkeisen vuoden jälkeisen vuoden tammikuussa (esim. v.2001 tiedot tammikuussa 2003).

TK:n koulutuskoodi

Tutkinnon nimi (TK:n koulutuskoodin mukaan)

Koulutusala

Asuinmaakunta

Opintoala

Koulutustaste

Asuinmaakunta

Pääasiallinen toiminta

(työllinen, työtön, opiskelija/koululainen, varusmies/siivilipalvelusmies, työttömyyseläkkeellä, muu)

Tutk.suorittaneiden lukumäärä

Tutk.suorittaneiden ikäryhmät

(15-24,25-34,35-44,45-54,55-64)

Työvoimatiedot, työllisten toimiala (tiedostot G, H)

G) lopulliset tiedot vuodesta vvvv

H) ennakkotiedot vuodesta vvvv+1

Henkilöpohjaisista sijoittumistiedoista summatut tiedostot.

Tietolähteenä henkilö pohjainen

tutkintorekisteri, joka perustuu oppilaitoksista kerättyihin tutkintotietoihin, ja työssäkäyntirekisteri, jonka tiedot on päätelty hallinnollisista ja tilastollisista rekistereistä.

Työllisten toimialatarkastelu vuoden (vvvv tai vvvv+1) lopun tilanteessa.

Aineistossa tarkasteluvuoden (vvvv tai vvvv+1) ja sitä ennen suoritettut tutkinnot (korkein tutkinto).

Aineiston toimitusajankohdat:

- lopulliset tiedot: tarkasteluvuoden jälkeisen vuoden jälkeisen vuoden joulukuussa (esim. v.2000 tiedot joulukuussa 2002)
- ennakkotiedot: tarkasteluvuoden jälkeisen vuoden jälkeisen vuoden tammikuussa (esim. v.2001 tiedot tammikuussa 2003)

TK:n koulutuskoodi

Tutkinnon nimi (TK:n koulutuskoodin mukaan)

Koulutusala

Asuinmaakunta

Opintoala

Koulutustaste

Asuinmaakunta

Toimiala 2-num. tasolla

Tutk.suorittaneiden lukumäärä

AMKYH:N JA AMKOREK:N TIETOSISÄLTÖKUVAUKSET

Opetushallituksen ylläpitämän ammattikorkeakoulujen hakija- ja opinto-oikeusrekisterin (AMKOREK) ja yhteishakujärjestelmän (AMKYH) sisältämät tiedot

Aineisto ja sitä koskevat tarkennukset

AMKOREK:sta AMKOTAan tulevat tiedot

Tiedot ovat henkilöperäisestä rekisteristä summattuja tietoja.
Tiedot vuodesta 2000 lähtien.
Aineiston toimitusajankohta: Aineistovuoden jälkeinen tammikuun 15. päivä.

Koko AMKOREK -rekisterin sisältämät tiedot tiivistetysti

Henkilöperäinen aineisto, jossa kaikkiaan 67 muuttujaa.
Tässä tietojen ryhmittely tehty alkuperäistä rekisteriä selvästi karkeammalla tasolla.

Koko AMKYH -järjestelmän sisältämät tiedot tiivistetysti

Henkilöperäinen aineisto, jossa kaikkiaan 257 muuttujaa.
Tietojen ryhmittely tehty alkuperäisestä rekisteriä karkeammalla tasolla.

Aineiston sisältämät tiedot

Ammattikorkeakoulu
Koulutusala
Koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto
Koulutustyyppi (nuorten koulutus, aikuis-
koulutus, jatkotutkinto)
Lukuvuosi- ja kausi
Hakijoiden lukumäärät
1. sijaiset hakijat
2. sijaiset hakijat
3. sijaiset hakijat
4. sijaiset hakijat
Paikan vastaanottaneiden lukumäärät
1. sijaiset hakijat
2. sijaiset hakijat
3. sijaiset hakijat
4. sijaiset hakijat
Pohjakoulutustieto paikan vastaanottaneista

Henkilöön liittyviä tietoja, kuten
kotikunta, sukupuoli, äidinkieli, kansalaisuus,
pohjakoulutustaso, todistuksen saantivuosi,
yo-tutkintotieto (yo, EB, IB, reifeprüfung, muu)
Hakutieto hakutoiveiden (1, 2, 3, 4)
ammattikorkeakoulun ja koulutuksen mukaan
Valinnantulostieto hakutoiveen (1, 2, 3, 4)
ammattikorkeakoulun ja koulutuksen mukaan
Paikanvastaanottamistieto
hakutoiveiden (1, 2, 3, 4)
ammattikorkeakoulun ja koulutuksen mukaan
Opetuskieli
Koulutuksen alkamisvuosi ja -lukukausi
Nuorten koulutus / Aikuiskoulutus -tieto

Henkilöön liittyviä tietoja, kuten ikä
kotikunta, sukupuoli, äidinkieli, kansalaisuus,
pohjakoulutustaso, todistuksen saantivuosi,
yo-tutkintotieto (yo, EB, IB, reifeprüfung, muu),
tieto ammatillisesta tutkinnosta
Hakutieto hakutoiveiden (1, 2, 3, 4)
ammattikorkeakoulun ja koulutuksen mukaan
Todistuksen keskiarvo, arvosana- ja tasotiedot
oppiaineittain
Valintapistetietoja (todistus, sukupuoli,
työkokemus, kiinnostus, ikä)

CIMO:N AMMATTIKORKEAKOULUJEN KANSAINVÄLISESTÄ HENKILÖVAIHDOSTA KERÄÄMIEN TIETOJEN TIETOSISÄLTÖKUVAUS

CIMOn kansainvälisestä henkilövaihdosta keräämät ja AMKOTAan toimittamat tiedot

Aineisto ja sitä koskevat tarkennukset

CIMO kerää ammattikorkeakouluista oheiset tiedot. Tiedonkeruu on osittain henkilöperusteista, osittain summatasontiedonkeruuta. AMKOTAan toimitut tiedot ovat henkilöperusteisenaikin kerättyjen tietojen kohdalla summatason tietoja.

Aineisto sisältää tiedot kaikista ammattikorkeakouluista suorittavista lähtevistä ja saapuvista vaihto-opiskelijoista ja harjoittelijoista sekä vaihtoon osallistuvista opettajista ja asiantuntijoista. Tiedot kerätään sekä kansainvälisissä vaihto-ohjelmissä liikkuvista että vaihto-ohjelmien ulkopuolella itsenäisesti liikkuvista, ns. free moveereista. Tiedot vuodesta 2000 lähtien.

Aineiston toimitusajankohta: Aineistovuoden jälkeinen helmikuu.

Tiedot Suomesta ulkomaille lähtevistä vaihto- opiskelijoista, -harjoittelijoista sekä opettajista ja asiantuntijoista

Lisäksi Suomeen tulevista henkilöistä seuraavat tiedot

Edellisten lisäksi summatietoina kerätyt tiedot

Aineiston sisältämät tiedot

Ammattikorkeakoulu
opiskelijanumero
Sukupuoli
Koulutusala
Vaihto-ohjelma
Kohdema
Vaihdon kesto kuukausina
(minimi: opiskelijat 3 kk, opettajat 1 kk)
Vaihdon taso (nuorten koulutus,
aikuiskoulutus)
Vaihdon tyyppi (opiskelijavaihto,
harjoittelijavaihto, opettajavaihto)

Kansalaisuus
Varsinainen opiskelumaa

Vaihto-opiskelijoiden, harjoittelijoiden, ja opettajien/asiantuntijoiden lukumäärät ja vaihtojen yhteenlaskettu pituus lyhyistä vaihdosta (tarkoittaa opiskelijoilla ja harjoittelijoilla 1 viikosta alle 3 kk kestäviä ja opettajilla ja asiantuntijoilla 1 viikosta alle 1 kk kestäviä)

MUISTIOSSA ESIINTYVÄT LYHENTEET

LYHENNE	SELITYS
AMKOTA	Ammattikorkeakoulutietokanta
OPALA	Opiskelijapalautejärjestelmä
AMKOPAS	Ammattikorkeakoulujen koulutusopasjärjestelmä
AMKYH	Ammattikorkeakoulujen yhteishakujärjestelmä
AMKOREK	Ammattikorkeakoulujen hakija- ja opiskeluoikeusrekisteri
VALOS	Valtionosuusjärjestelmä
ISCED	Kansainvälinen koulutusluokitus
CIMO	Kansainvälisen henkilövaihdon keskus
KKA	Korkeakoulujen arviointineuvosto
ARENE	Ammattikorkeakoulujen rehtorien neuvosto
KELA	Kansaneläkelaitos
ECTS	European Credit Transfer System

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

ISBN 952-442-192-5

ISSN 1458-8102

Julkaisumyynti:

Yliopistopaino

PL 4 (Vuorikatu 3)

00014 Helsingin Yliopisto

puhelin (09) 7010 2369

faksi (09) 7010 2374

books@yopaino.helsinki.fi

www.yliopistopaino.helsinki.fi

Helsinki 2003